

Π.Ε. 1.3

**ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΔΕΔΟΜΕΝΑ ΚΑΙ
ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΑΥΞΗΣΗΣ ΤΩΝ ΓΕΝΝΗΣΕΩΝ**

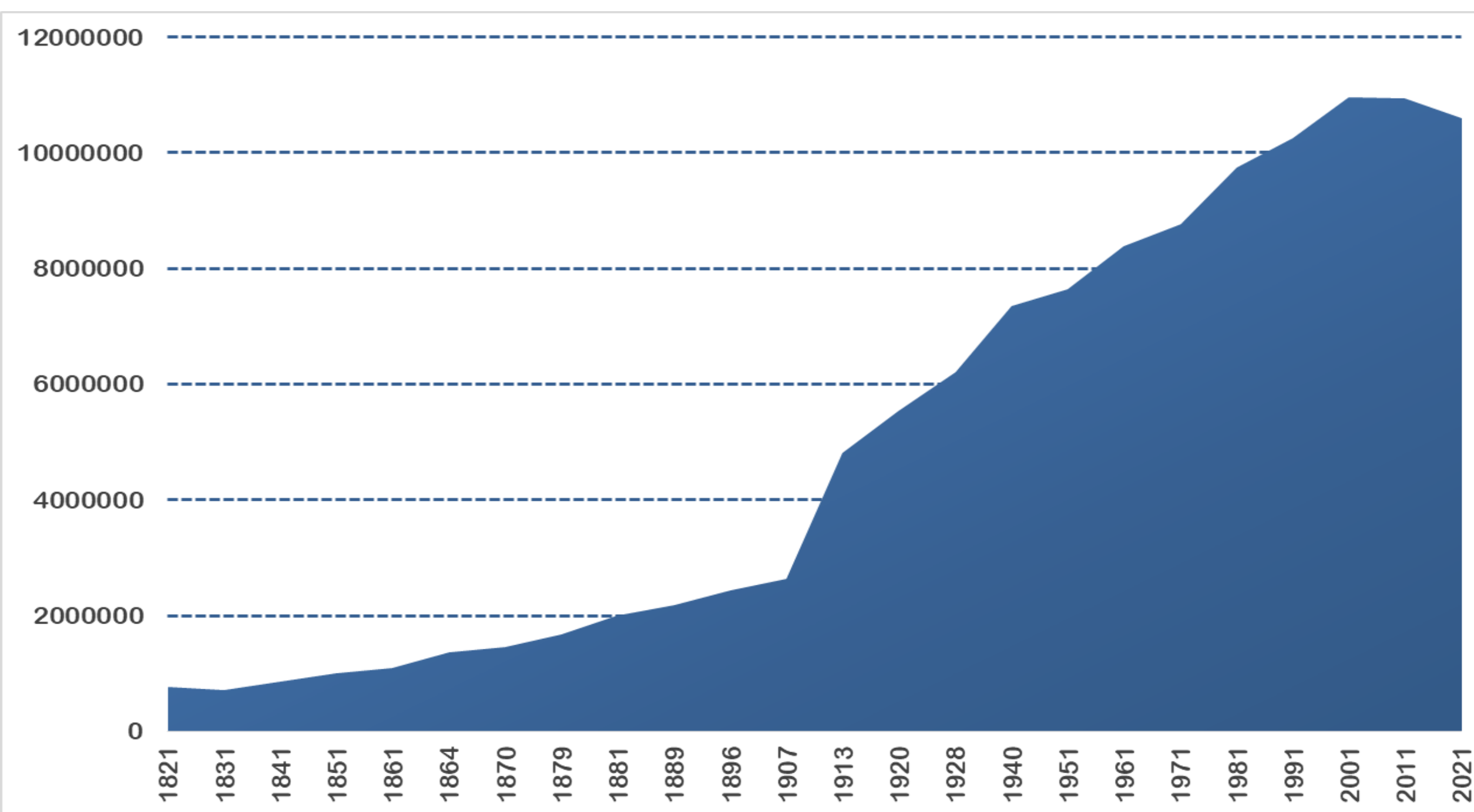
Διάρθρωση του Π.Ε.

- Η εξέλιξη του πληθυσμού της Νεότερης Ελλάδας
- Οι προβολές του πληθυσμού 2020-2050
- Η Γονιμότητα στην Ελλάδα –Ιδιαιτερότητες και Διαφορές
- Προτάσεις Πολιτικής

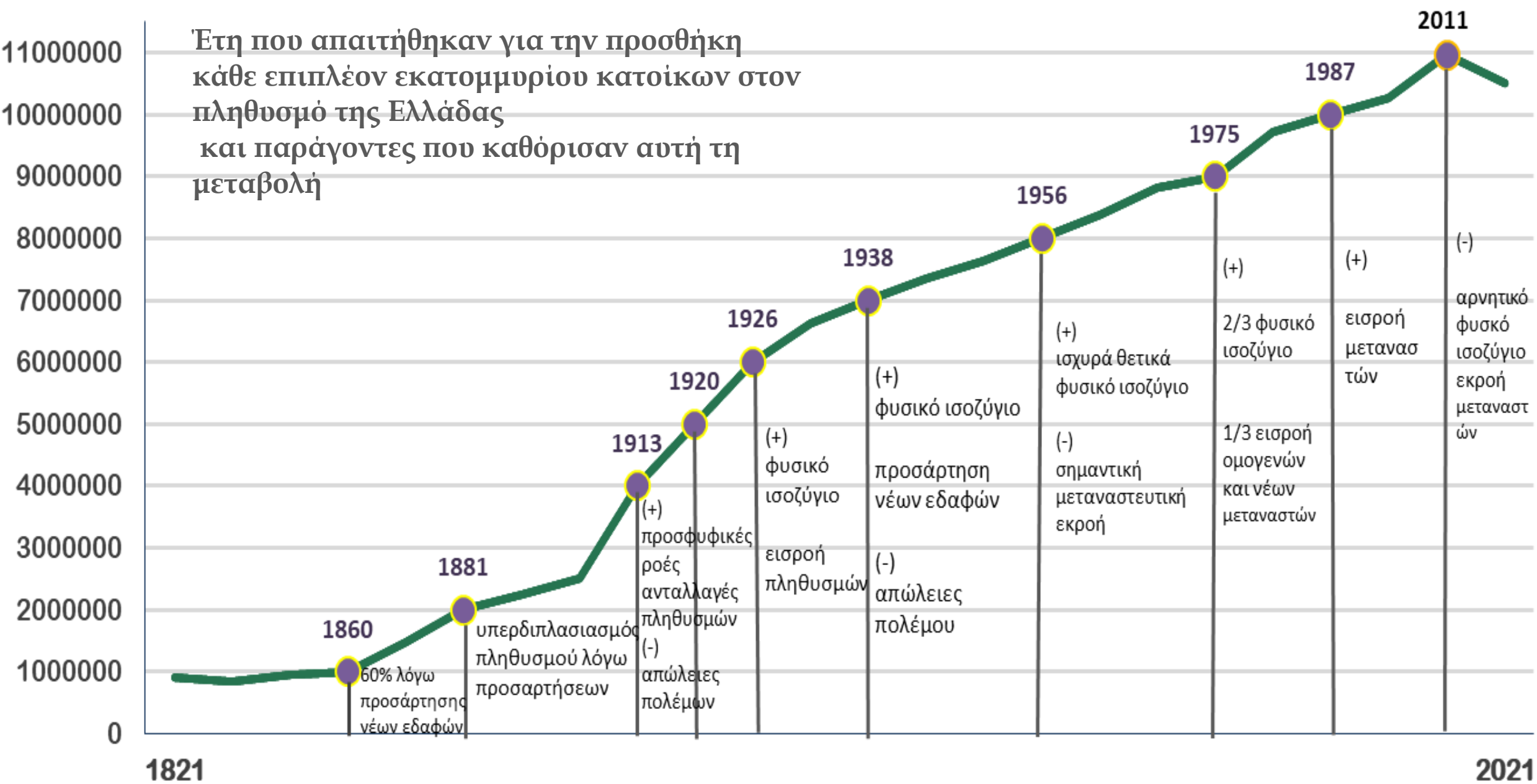

Η ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΗ ΠΟΡΕΙΑ ΤΗΣ ΕΛΛΑΔΑΣ

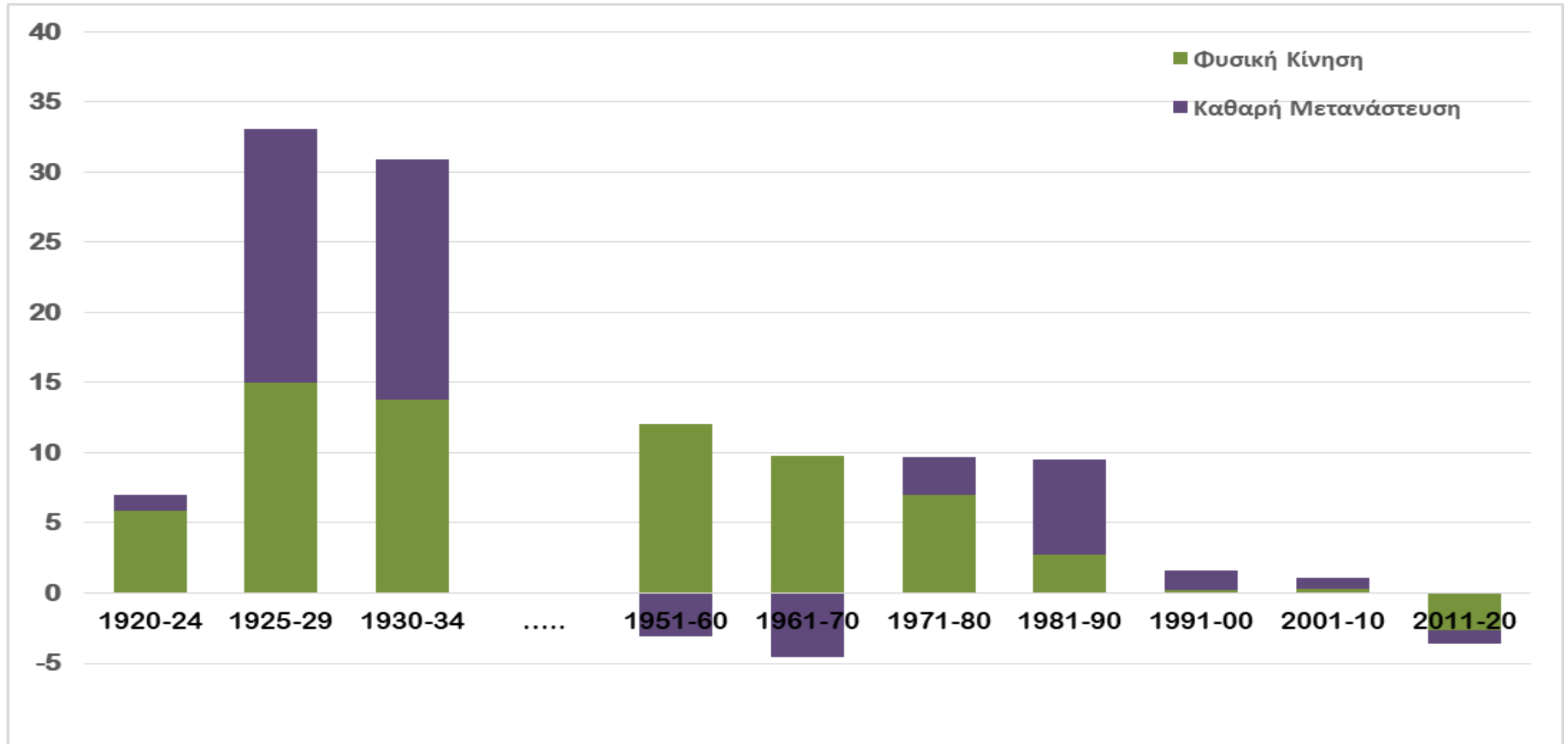
1821-2021

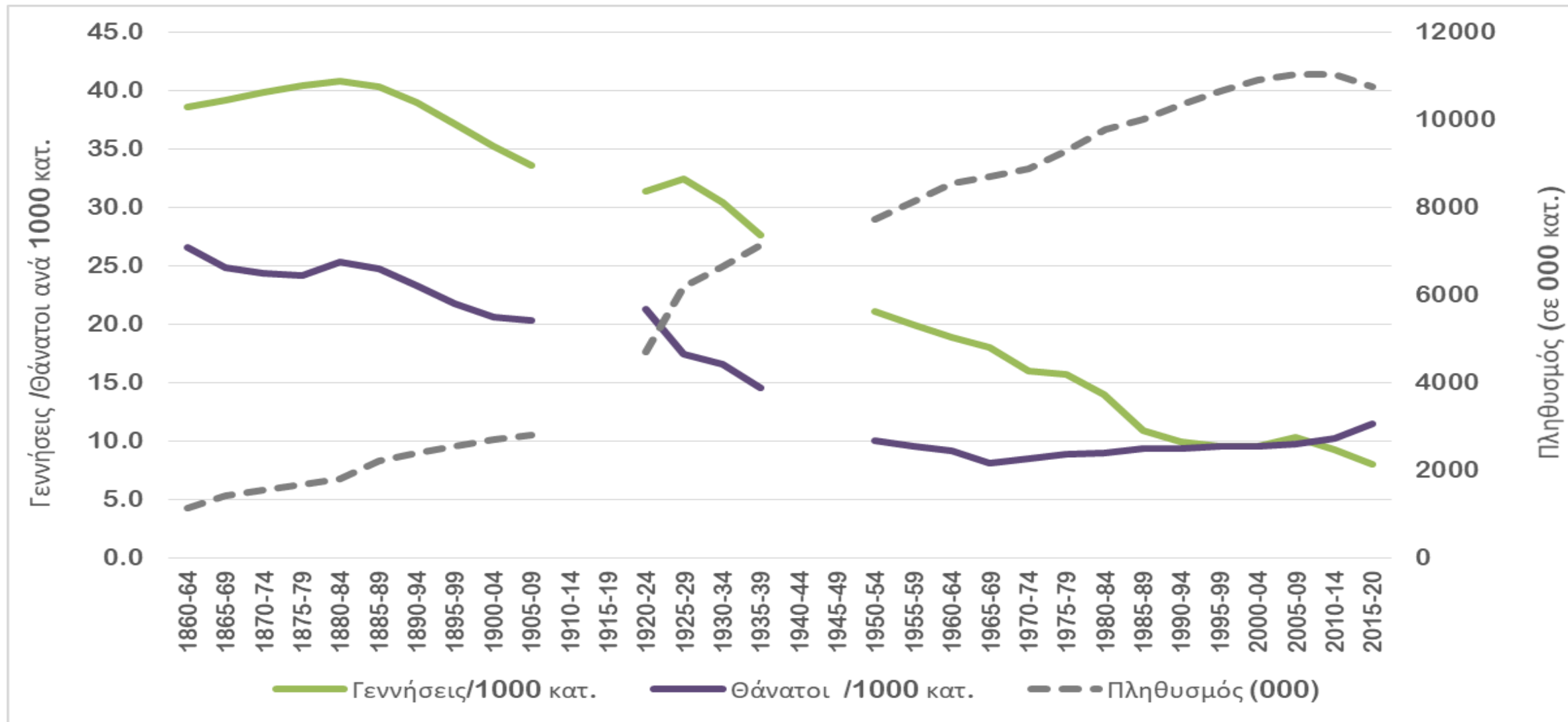
Έτη που απαιτήθηκαν για την προσθήκη
κάθε επιπλέον εκατομμυρίου κατοίκων στον
πληθυσμό της Ελλάδας
και παράγοντες που καθόρισαν αυτή τη
μεταβολή

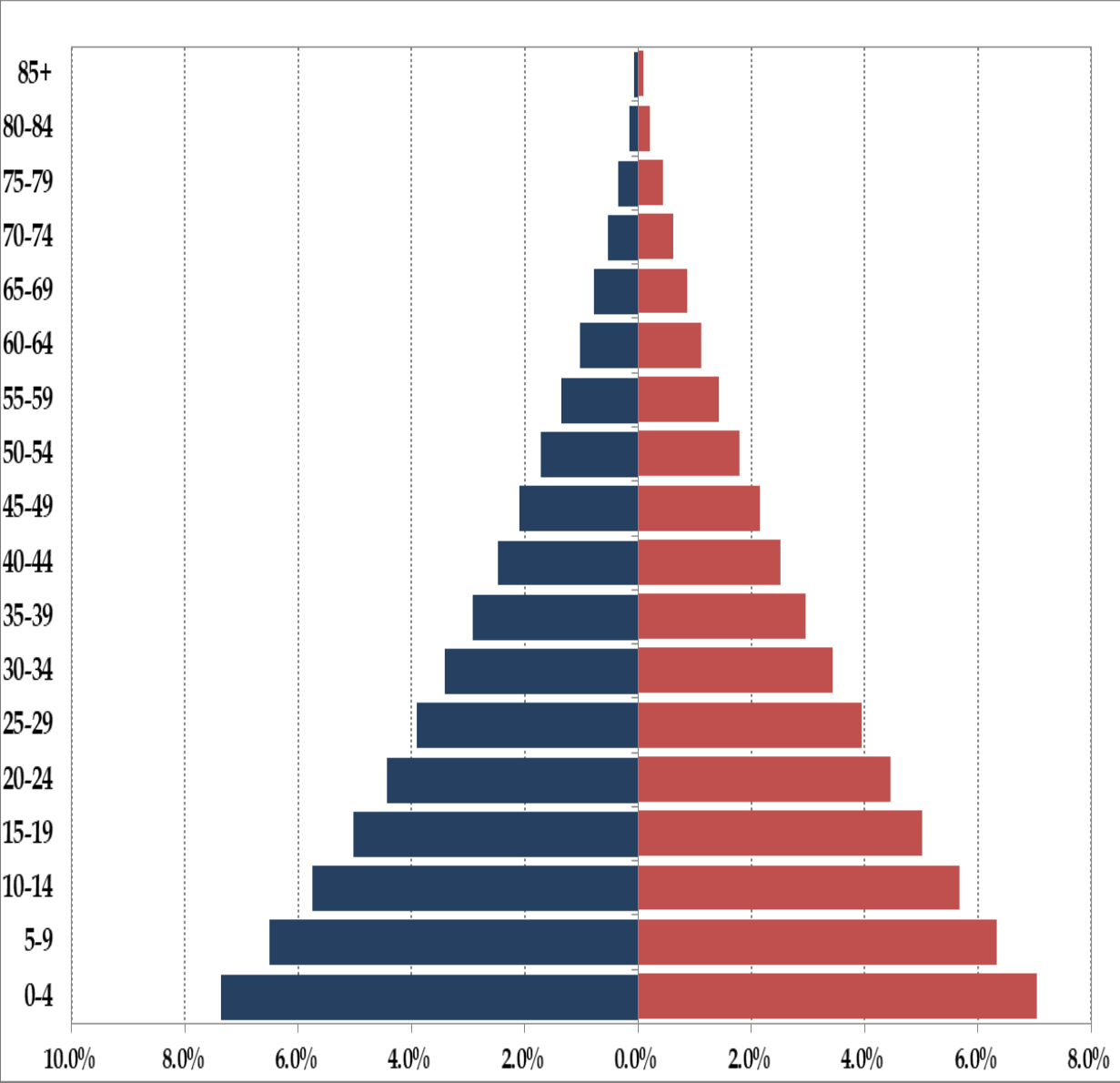
Φυσικό και Μεταναστευτικό Ισοζύγιο

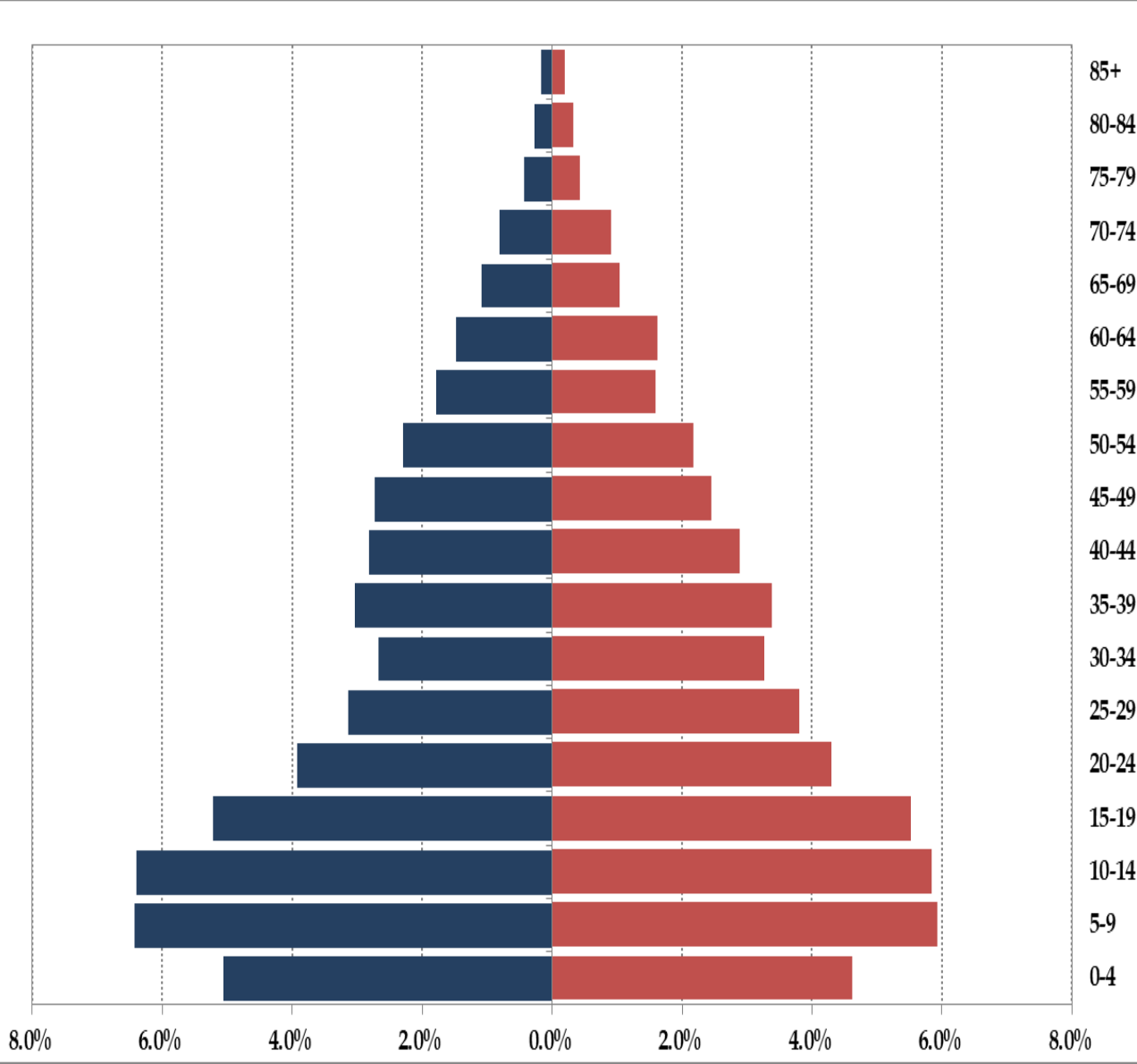
Γεννήσεις και Θάνατοι

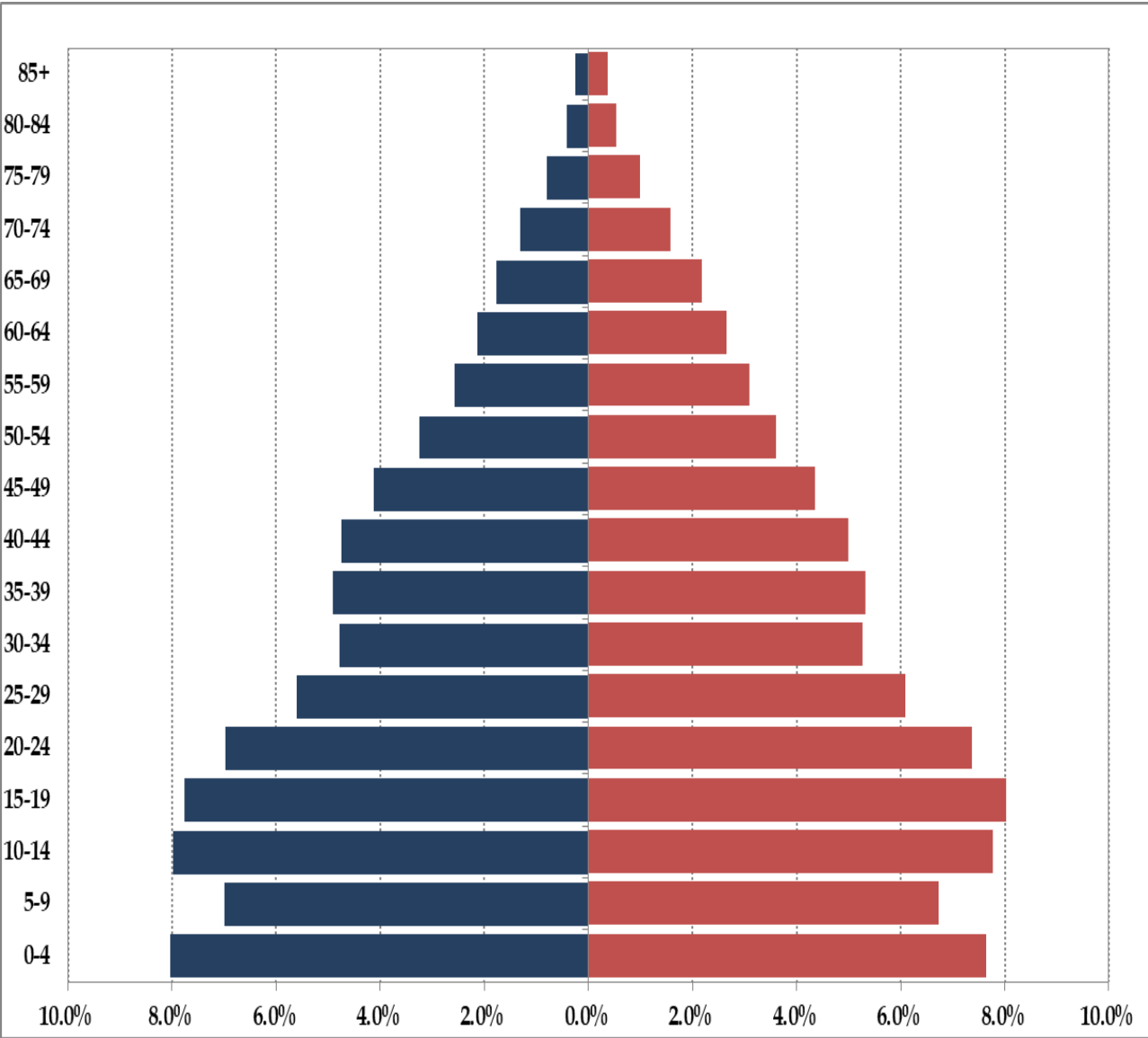
1860

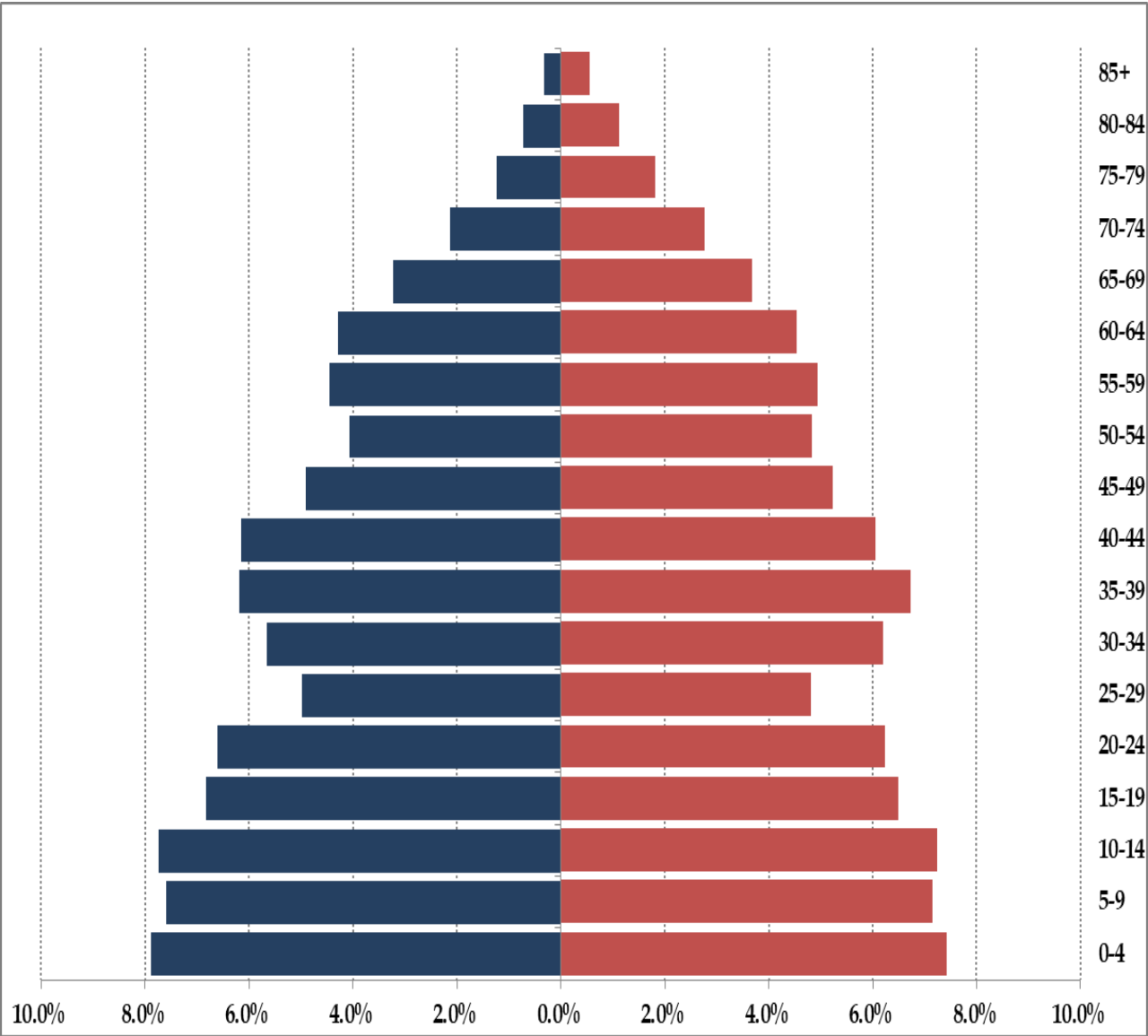
1920

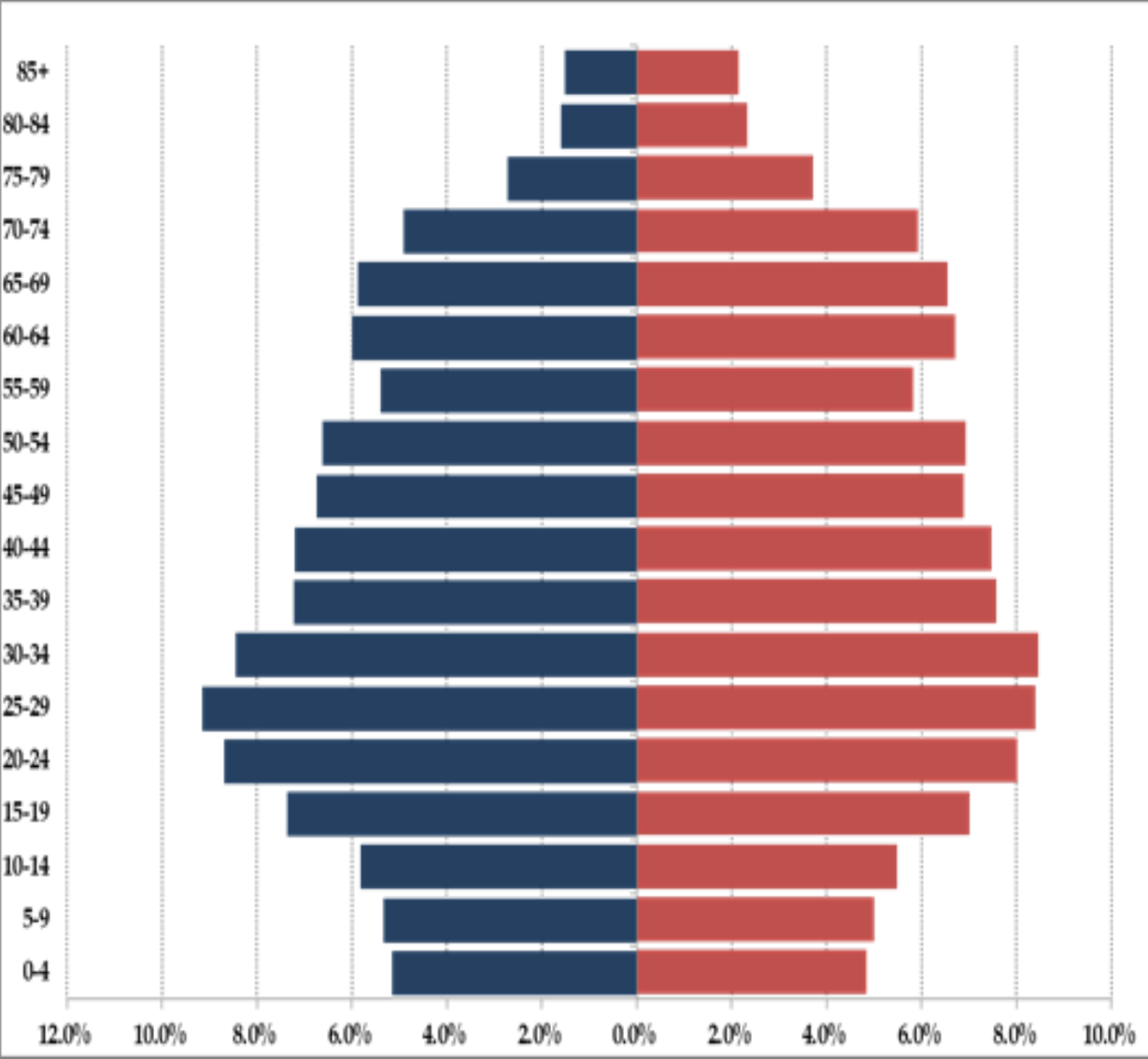
1950

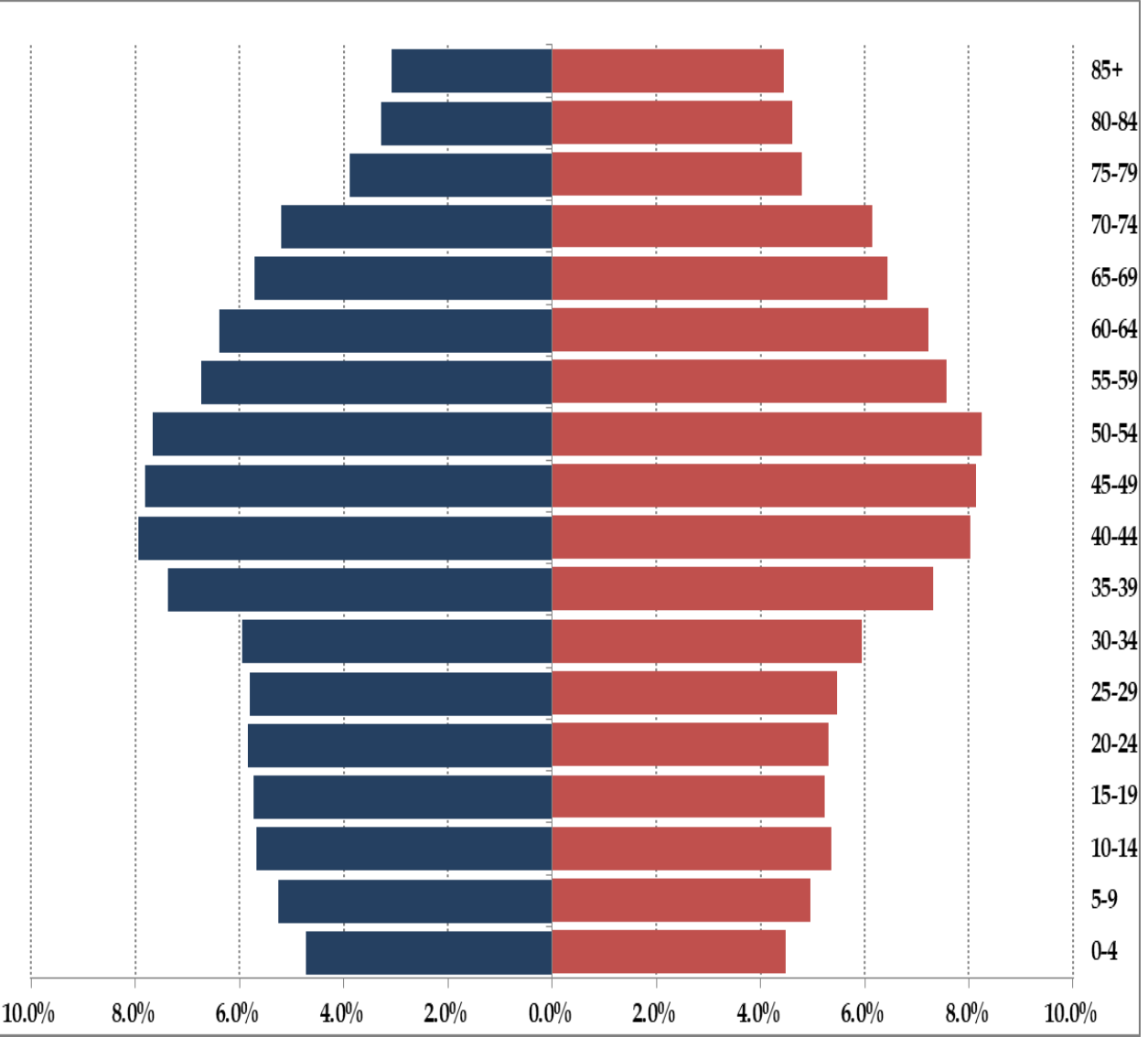
1970

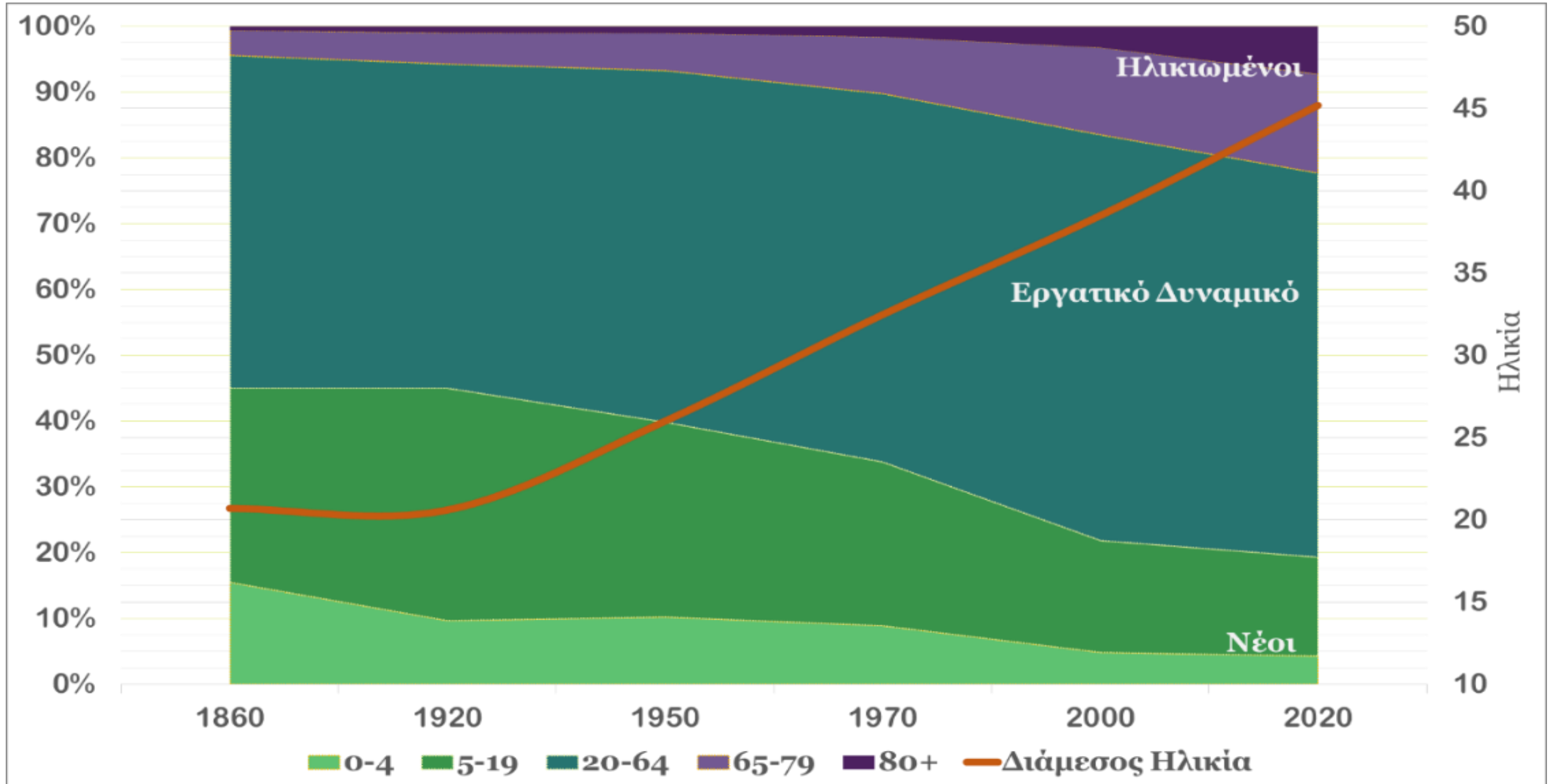
2000

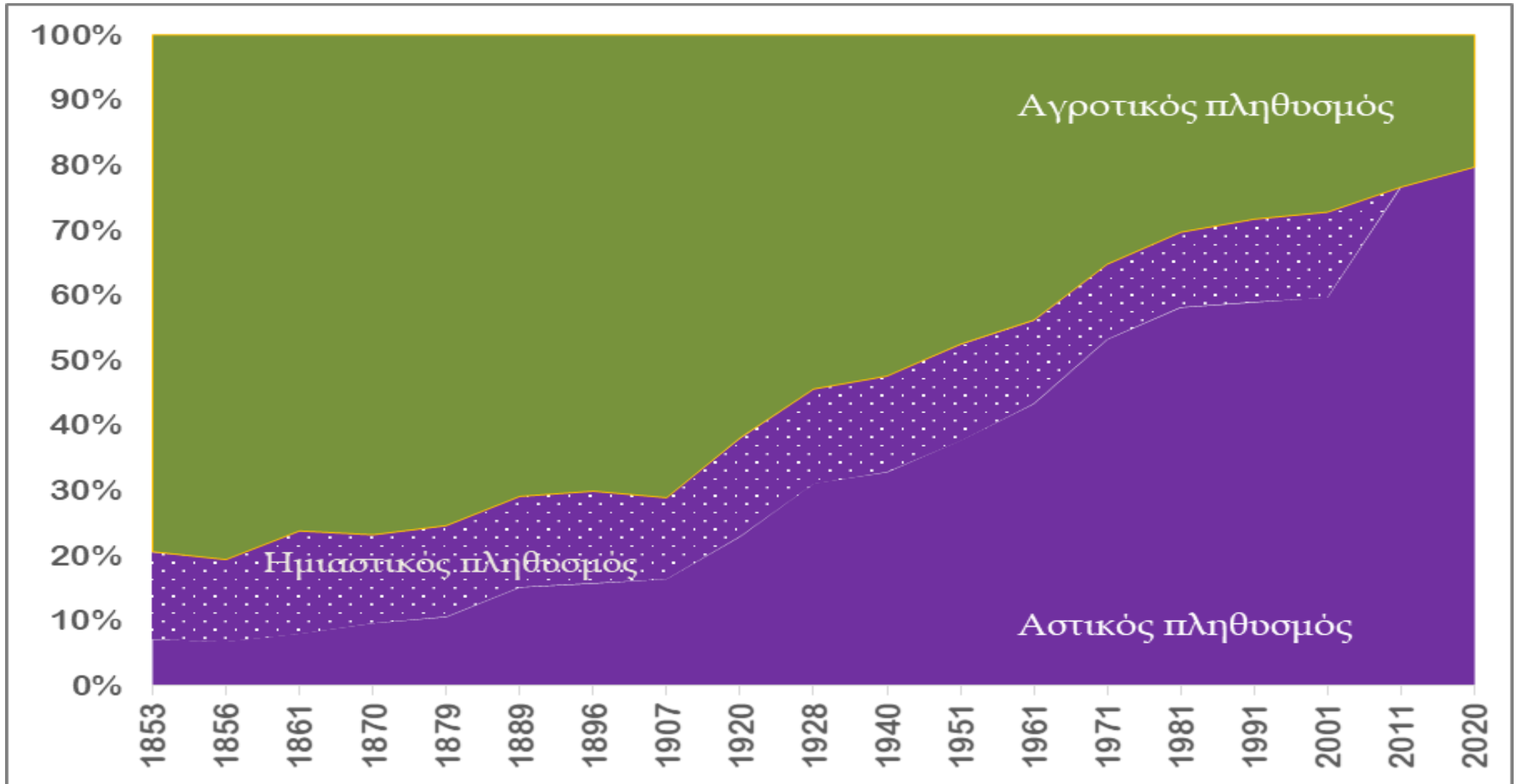
2020

Αλλαγές στην ηλικιακή δομή του πληθυσμού

Η πορεία της Αστικοποίησης

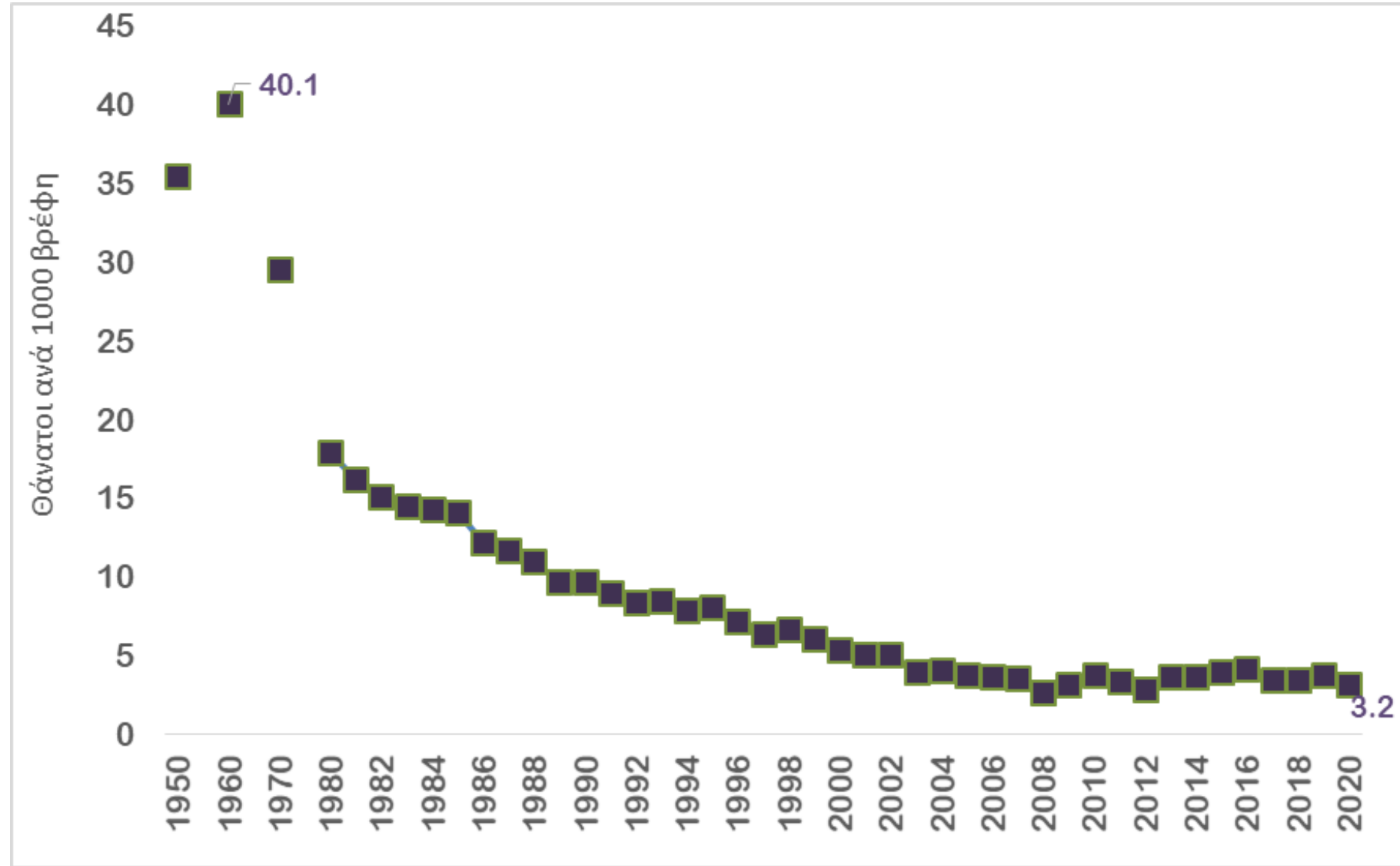

A light gray map of Southeast Asia, showing the outlines of the region's countries and islands. The map is centered on the Malay Peninsula and the Indonesian archipelago. Overlaid on the map is the text "1950-2020" in a bold, dark blue, sans-serif font.

1950-2020

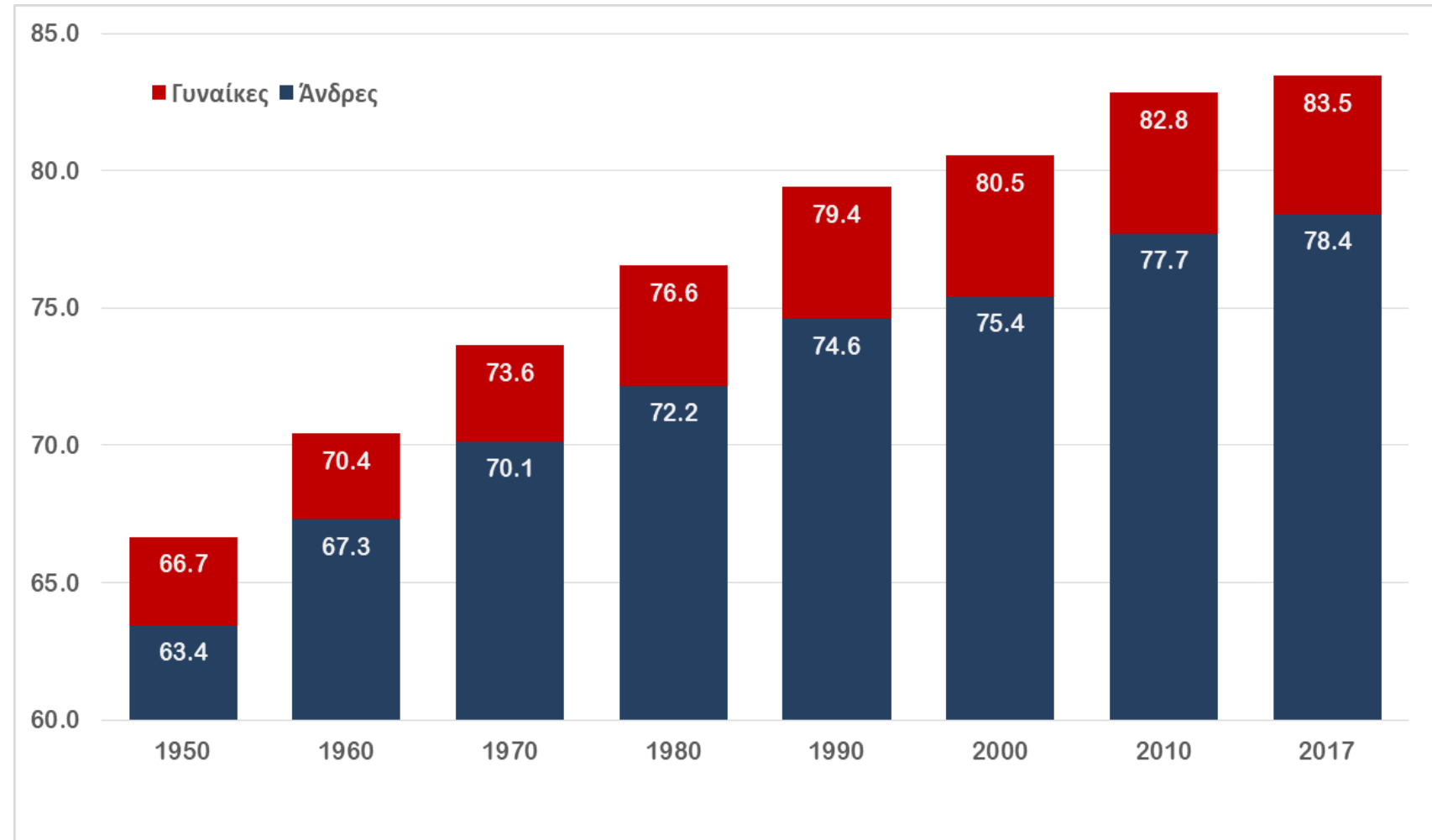
Βρεφική Θνησιμότητα

- Ταχύτερη μείωση
- Από 40 τοις χιλίοις σε 3 μέσα σε 6 δεκαετίες
- Ένα από τα χαμηλότερα παγκοσμίως επίπεδα βρεφικής θνησιμότητας

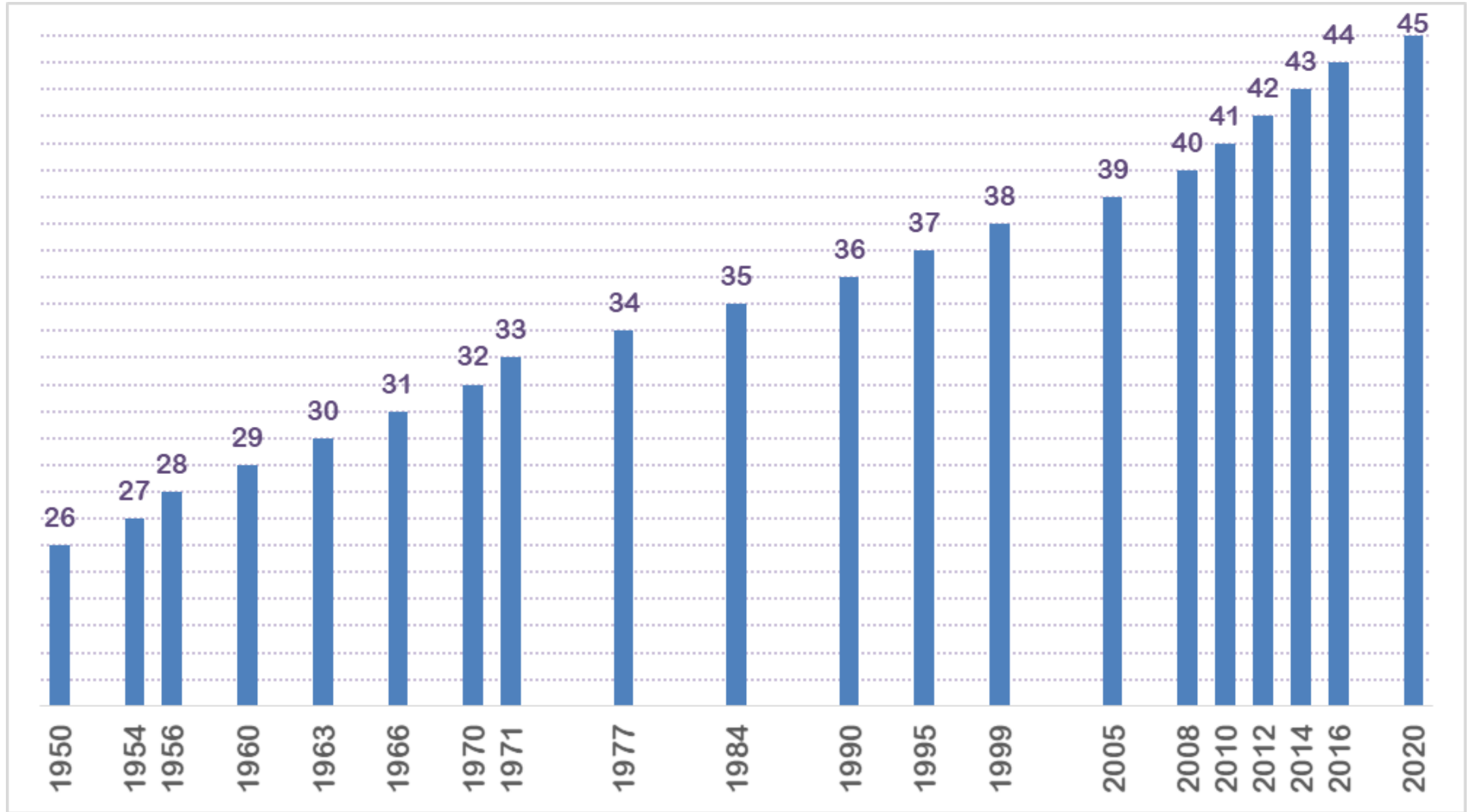

Προσδόκιμο ζωής κατά τη γέννηση

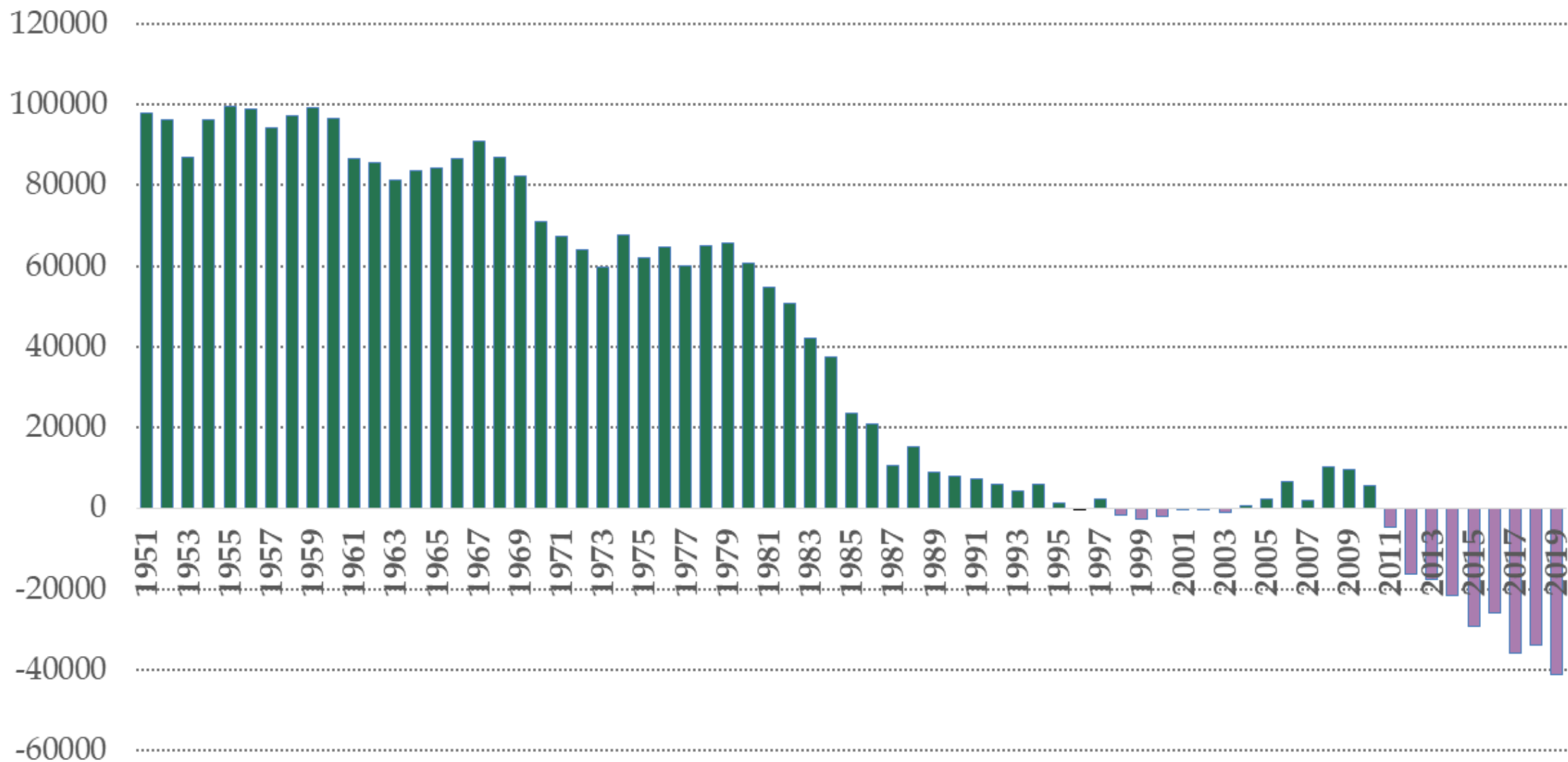
- Συνεχής αύξηση
...
- ...παρά την οικονομική κρίση
- Ένα από τα υψηλότερα παγκοσμίως επίπεδα –κυρίως ως προς τις γυναίκες

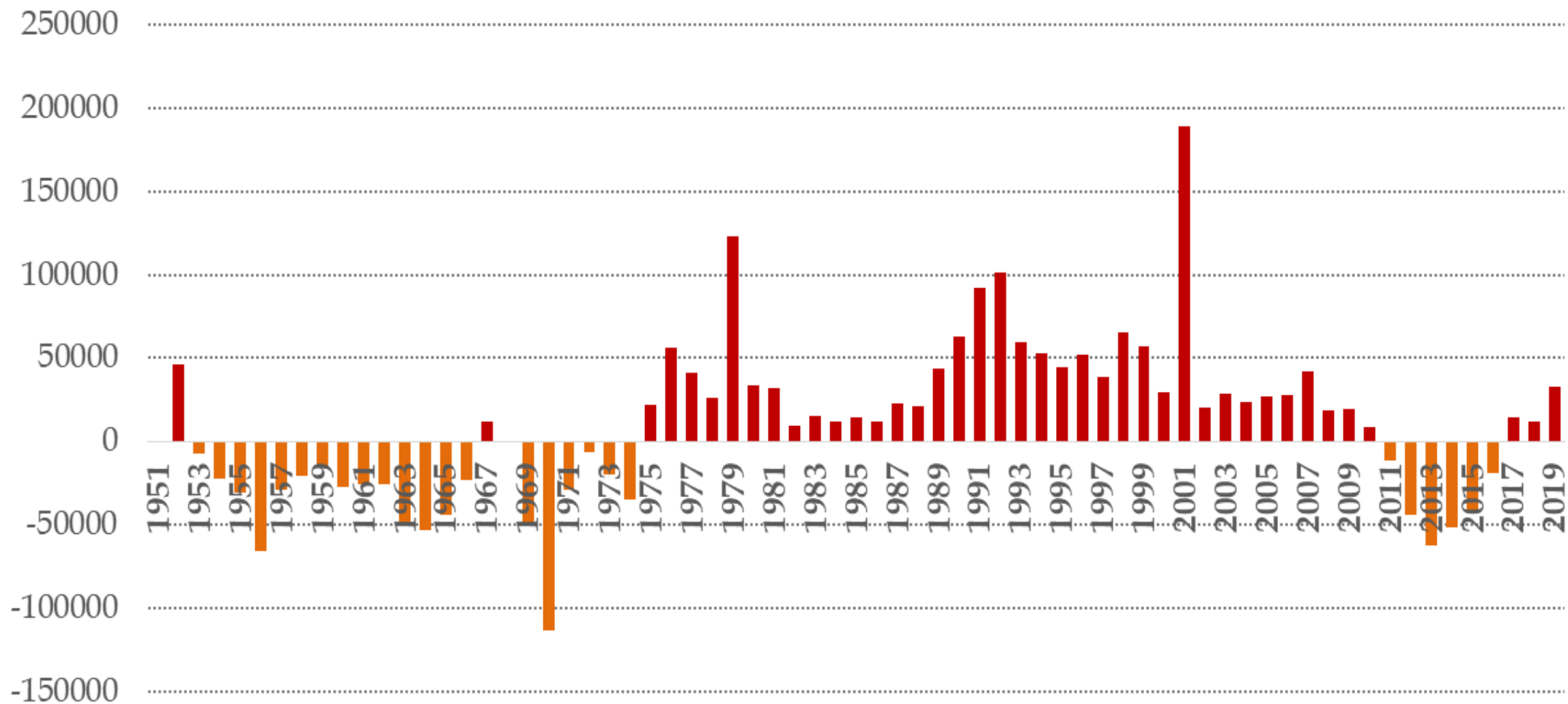
Εξέλιξη Ηλικιακής Διαμέσου

Φυσικό Ισοζύγιο

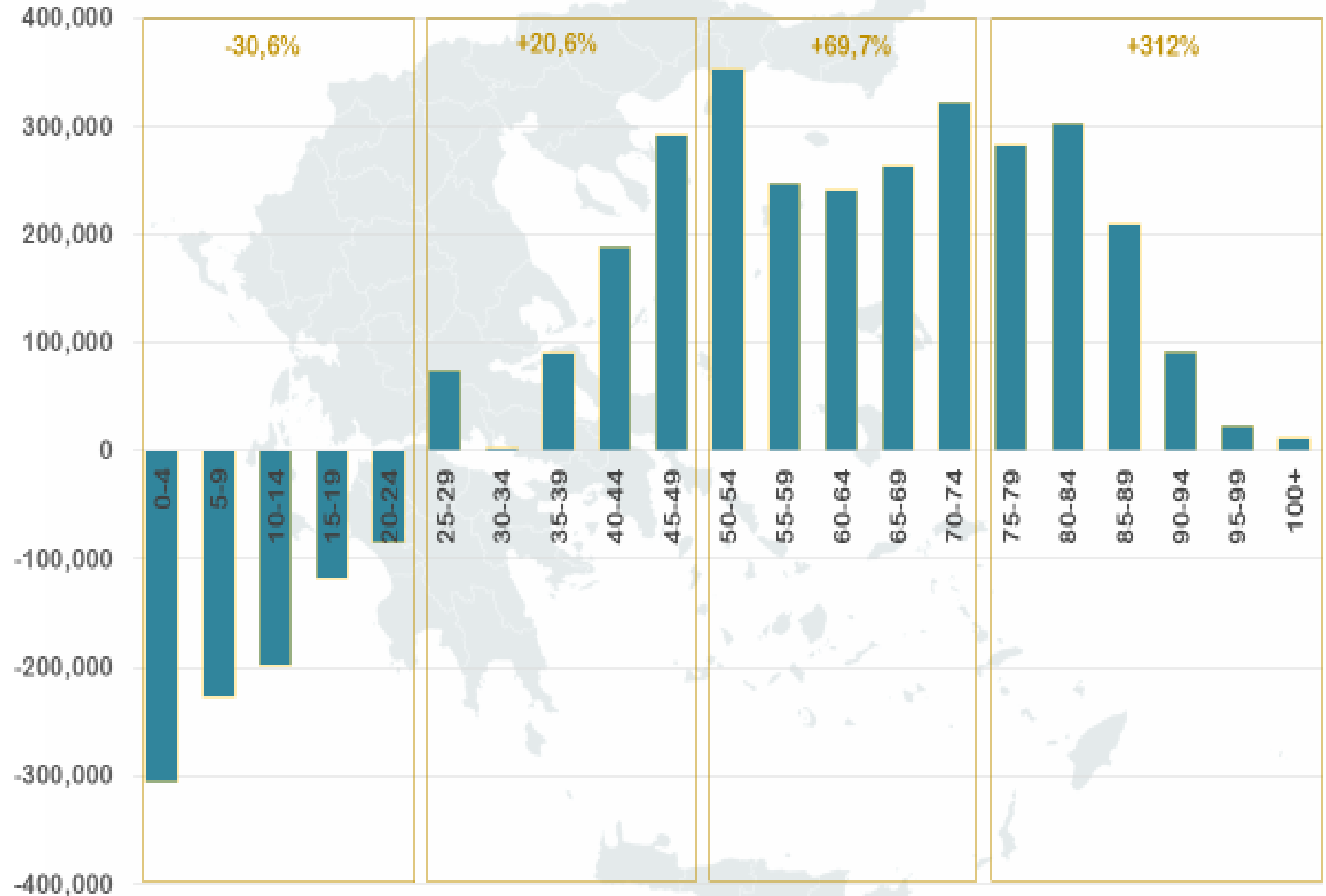

Μεταναστευτικό Ισοζύγιο

Μεταξύ 1970-2020

- Στον πληθυσμό της Ελλάδας προστέθηκαν περίπου 2 εκατ. άτομα.
- ...όλοι άνω των 25 ετών
- Τα παιδιά και οι νέοι κάτω των 25 μειώθηκαν κατά σχεδόν 1 εκατ
- ...όσο ακριβώς αυξήθηκαν οι άνω των 75 ετών.
- Σε σχέση με το 1970 ο πληθυσμός άνω των 75 ετών υπερ-τριπλασιάστηκε.

ΔΗΜΟΓΡΑΦΙΚΑ ΟΡΟΣΗΜΑ

Το μεταναστευτικό
ισοζύγιο γίνεται θετικό
και η Ελλάδα γίνεται
χώρα εισροής
μεταναστών

Η γονιμότητα
πέφτει κάτω από
τα 1,5
παιδιά/γυναίκα

1951

1975

1981

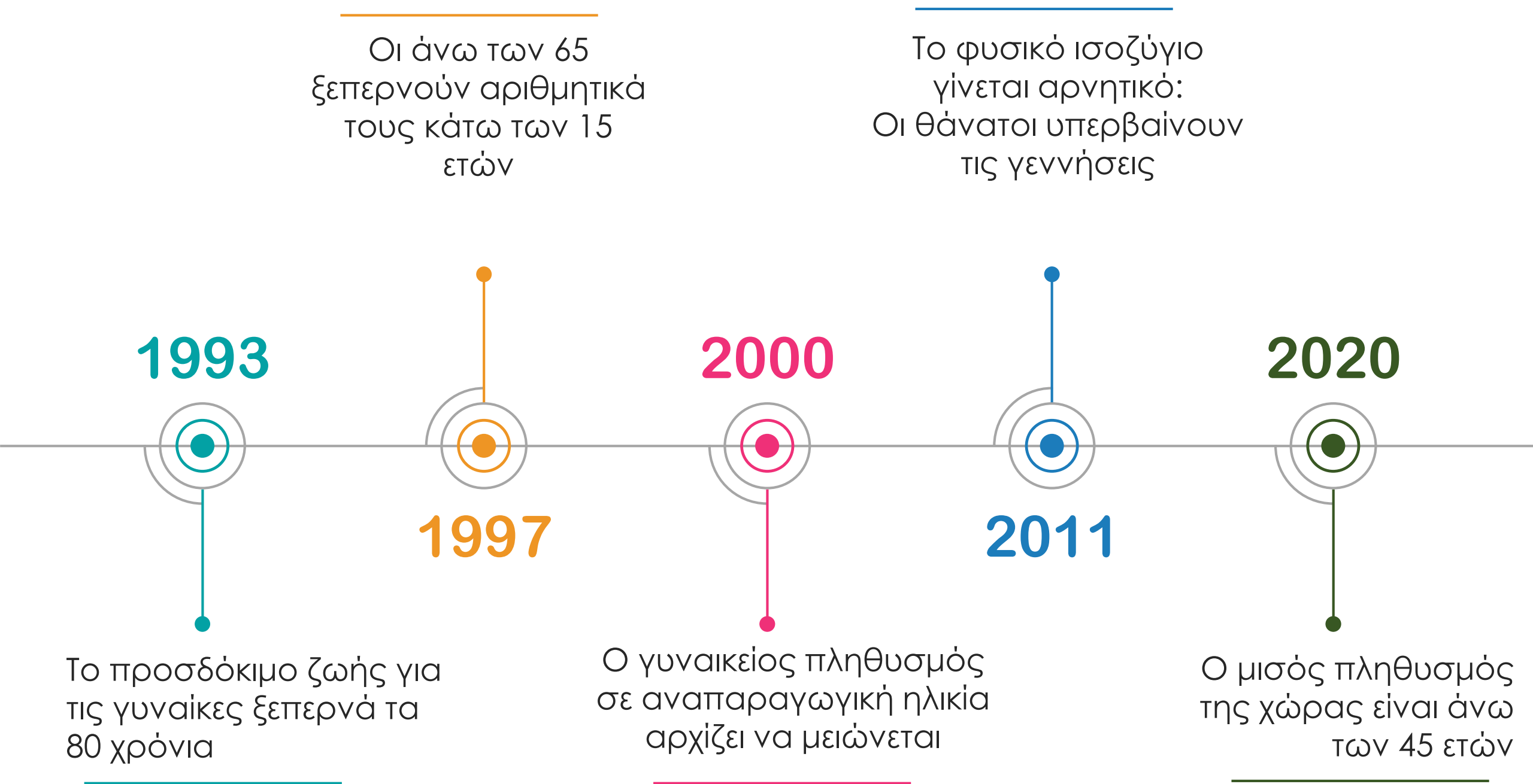
1985

1987

Ο αστικός πληθυσμός
ξεπερνά το 50% του
συνολικού πληθυσμού

Η γονιμότητα πέφτει κάτω
από το όριο αναπλήρωσης
2,1 παιδιά/γυναίκα

Οι μεταναστευτικές ροές
επιδρούν περισσότερο από
τη φυσική κίνηση στην
αύξηση του πληθυσμού

2020-2050

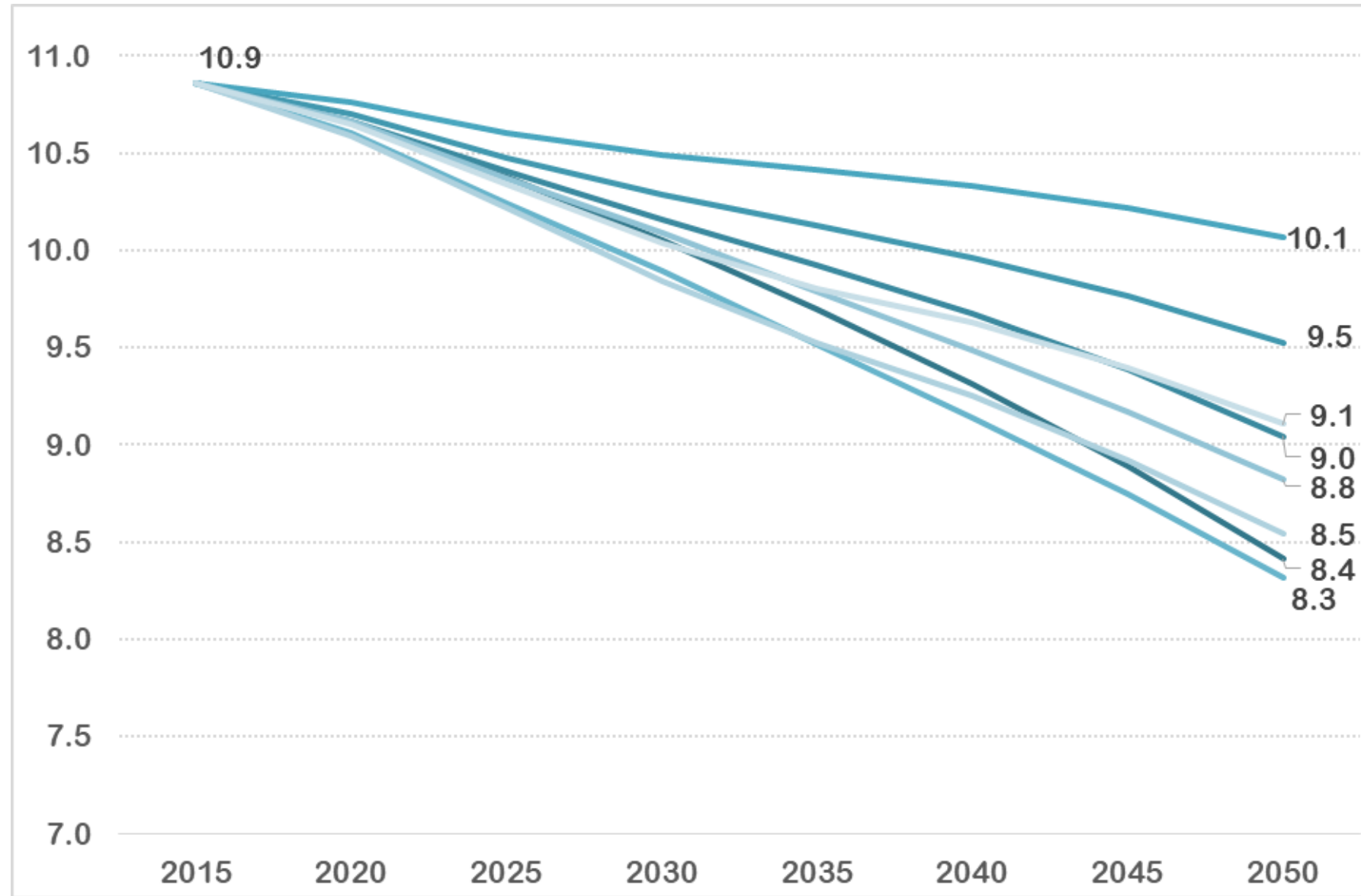
Προβολές Διαφόρων Φορέων

Φορέας	Σενάριο	2050
UNPP έτος βάσης 2010	Σταθερότητα	8.878.000
	Χαμηλή Παραλλαγή	8.796.000
	Σταθερή Θνησιμότητα	9.078.000
	Σταθερή Γονιμότητα	9.505.000
	Ενδιάμεση Παραλλαγή	9.705.000
	Μηδενική Μετανάστευση	9.250.000
	Υψηλή Παραλλαγή	10.648.000
	Άμεση Αντικατάσταση	11.191.000
EUROSTAT έτος βάσης 2013	Χαμηλή Γονιμότητα	8.911.800
	Βασικό Σενάριο	9.134.000
	Χαμηλή Μετανάστευση	9.173.100
	Υψηλό Προσδόκιμο Ζωής	9.289.900
	Μηδενική Μετανάστευση	9.329.300
ΕΛ.ΣΤΑΤ. έτος βάσης 2007	Υψηλό Σενάριο	13.338.200
	Ενδιάμεσο Σενάριο	11.499,600
	Χαμηλό Σενάριο	9.736.900
World Bank	Βασικό Σενάριο	9.236.00
OECD έτος βάσης 2005	Βασικό Σενάριο	10.604.600
ΕΔΚΑ έτος βάσης 2015	Σενάριο 0	8.413.940
	Σενάριο 00	9.041.370
	Σενάριο 1	9.526.380
	Σενάριο 2	10.063.890
	Σενάριο 3	8.315.140

Προβολές Πληθυσμού έως το 2050

Σύμφωνα με όλες τις προβλέψεις ο πληθυσμός της Ελλάδας θα μειωθεί τα επόμενα 30 χρόνια.

Ανάλογα με τις τεχνικές των μοντέλων και τις υποθέσεις των εναλλακτικών σεναρίων η μείωση εκτιμάται ότι θα κυμαίνεται από 0,8 έως 2,6 εκατομμύρια άτομα.

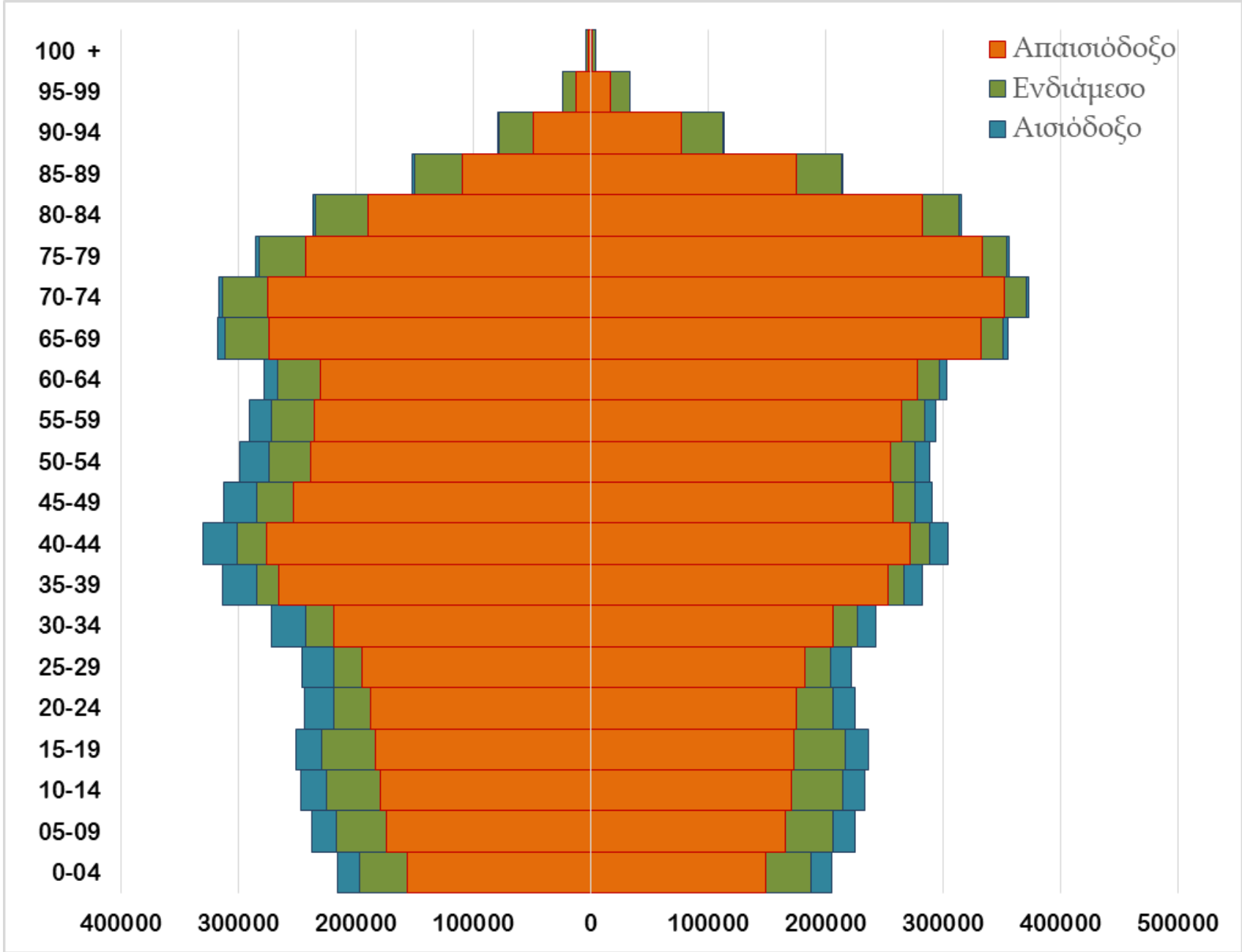

Υποθέσεις Εναλλακτικών Σεναρίων -ΕΚΔΑ

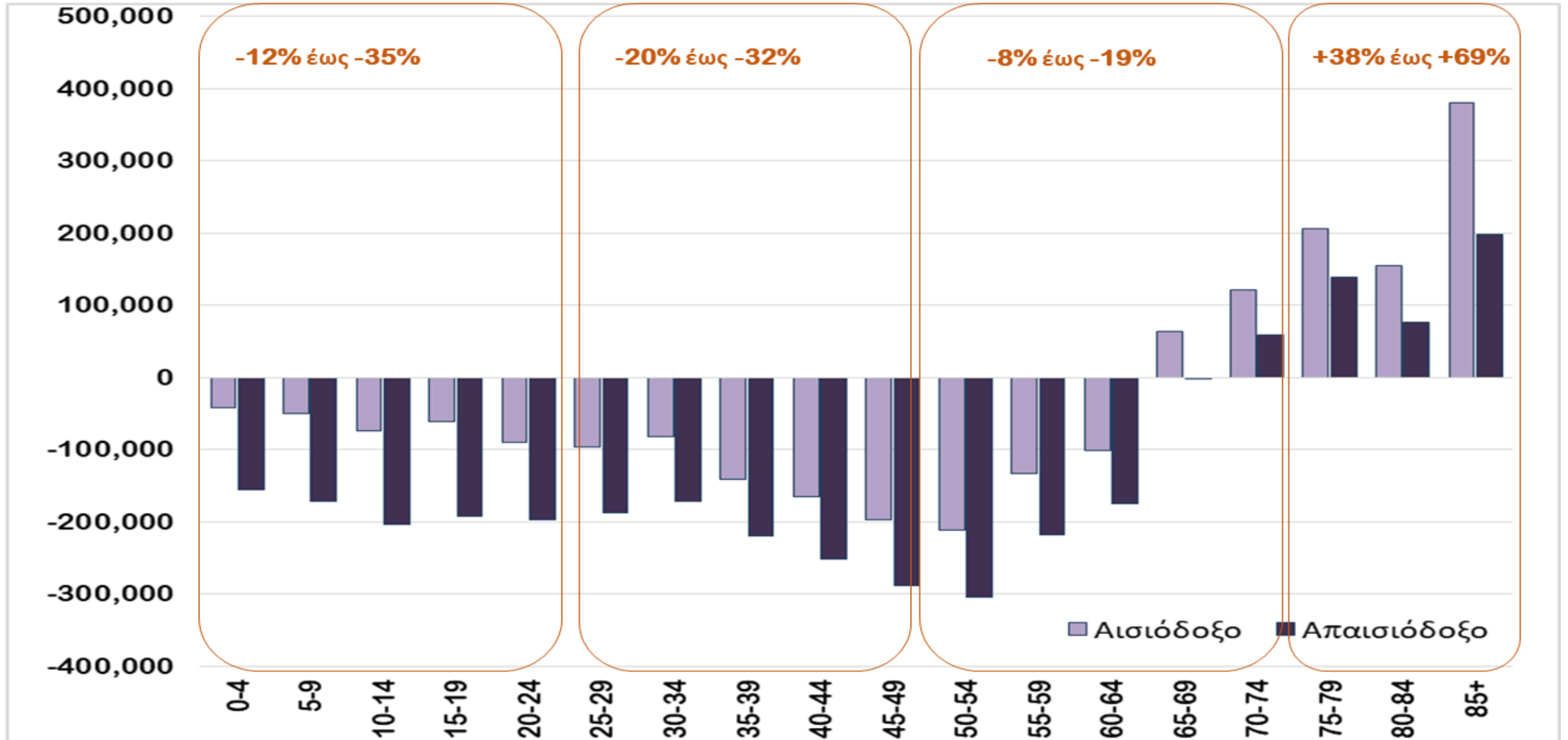
2050	Σ-00	Βασικο -Σ1	Αισιόδοξο* Σ2	Απαισιόδοξο* Σ3
Παιδιά/γυναίκα	1,6	1,55	1,6	1,35
Προσδόκιμο Ζωής	81,8 (Α) 86.0 (Γ)	81,8 (Α) 86.0 (Γ)	81,8 (Α) 86.0 (Γ)	76,5 (Α) 82,5 (Γ)
Μεταναστευτικές Ροές	Μηδενικές	Ήπιες εισροές και εκροές MI +358000	Εντονες εισροές Ηπιες εκροές MI +758000	Ήπιες εισροές Εντονες εκροές MI -18000

Καταχρηστικά «Αισιόδοξο» χαρακτηρίστηκε το σενάριο που οδηγεί σε μεγαλύτερο συνολικό πληθυσμό μέχρι το 2050. Αντίστοιχα «Απαισιόδοξο» το σενάριο με τη χαμηλότερη εκτίμηση συνολικού πληθυσμού

Ελλάδα 2050

Μεταβολή της ηλικιακής δομής του πληθυσμού μεταξύ 2020 και 2050

Βασικοί Δημογραφικοί Δείκτες 2050

	2020	2050			
		ΕΔΚΑ - Σ00	ΕΔΚΑ - Βασικο -Σ1	ΕΔΚΑ - Αισιόδοξο Σ2	ΕΔΚΑ - Απαισιόδοξο Σ3
Διάμεσος Ηλικία	45,2	52,2	50,4	48,3	50,5
65+ (%)	22,3%	35,1%	33,1%	31,6%	32,7%
20-64 / 65+	2,62	1,37	1,49	1,58	1,56
55-64/20-64 (*100)	22,4	25,6	23, 9	23,1	23,8
85+ /65+ (*100)	15,8	19,5	19,7	19,6	16,2
85+ (%)	3,5%	6,8%	6,5%	6,2%	5,3%
<15 (%)	14,3%	12,4%	13,1%	13,5%	12,0%

Η σύγκριση των σεναρίων Σ-00 και Σ-2 δίνει μια πρώτη εκτίμηση της επίδρασης της μετανάστευσης στους δημογραφικούς δείκτες.

Σύμφωνα με τις προβλέψεις....

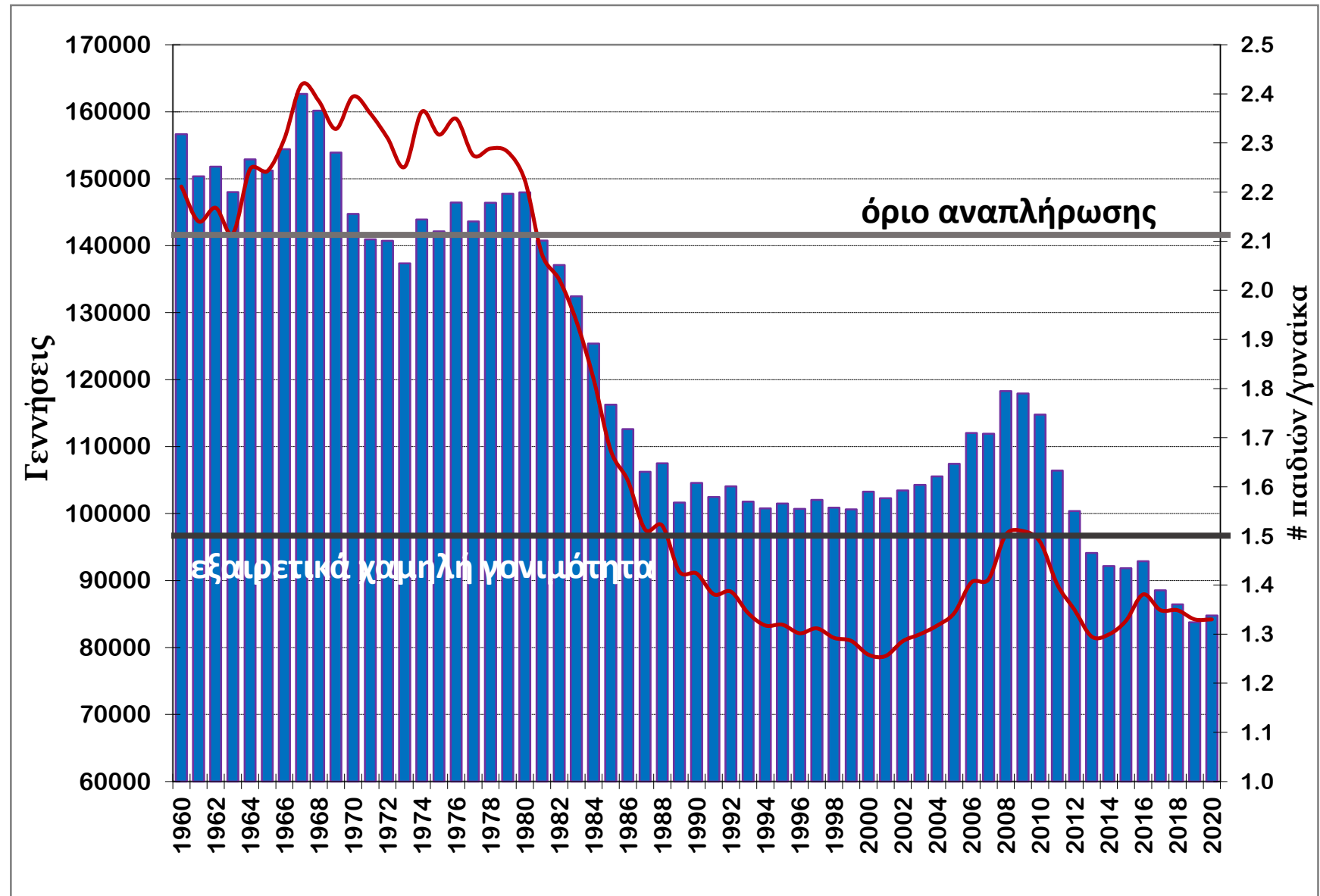
- Η αναμενόμενη μείωση του πληθυσμού 20-64 ετών κυμαίνεται μεταξύ 1,2 εκατ. και 2 εκατομ. άτομα.
- Οι άνω των 65 ετών θα αυξηθούν από 335 χιλ. έως 795 χιλ. άτομα
- Οι ηλικιωμένοι άνω των 85 ετών θα αυξηθούν από 64 χιλ. έως 247 χιλ. άτομα

Η ΕΞΕΛΙΞΗ ΤΗΣ ΓΟΝΙΜΟΤΗΤΑΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

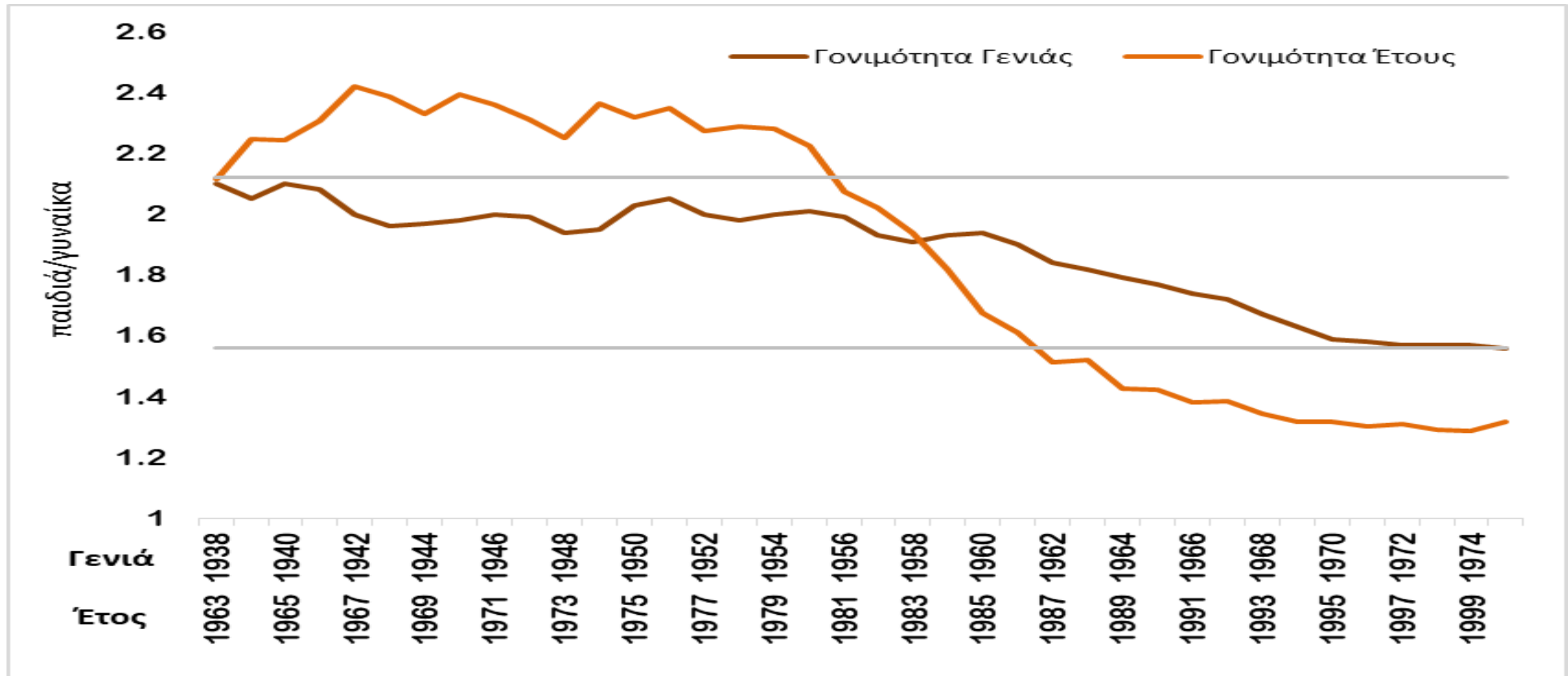
1960-2020

Γεννητικότητα και Γονιμότητα

- Το 1981 η γονιμότητα έπεσε κάτω από το όριο αναπλήρωσης
- Από το 1985 τα επίπεδα γονιμότητας χαρακτηρίζονται ως εξαιρετικά χαμηλά (κάτω από 1,5 παιδιά ανά γυναίκα)
- Την τελευταία δεκαετία οι γεννήσεις είναι σταθερά κάτω από 100,000

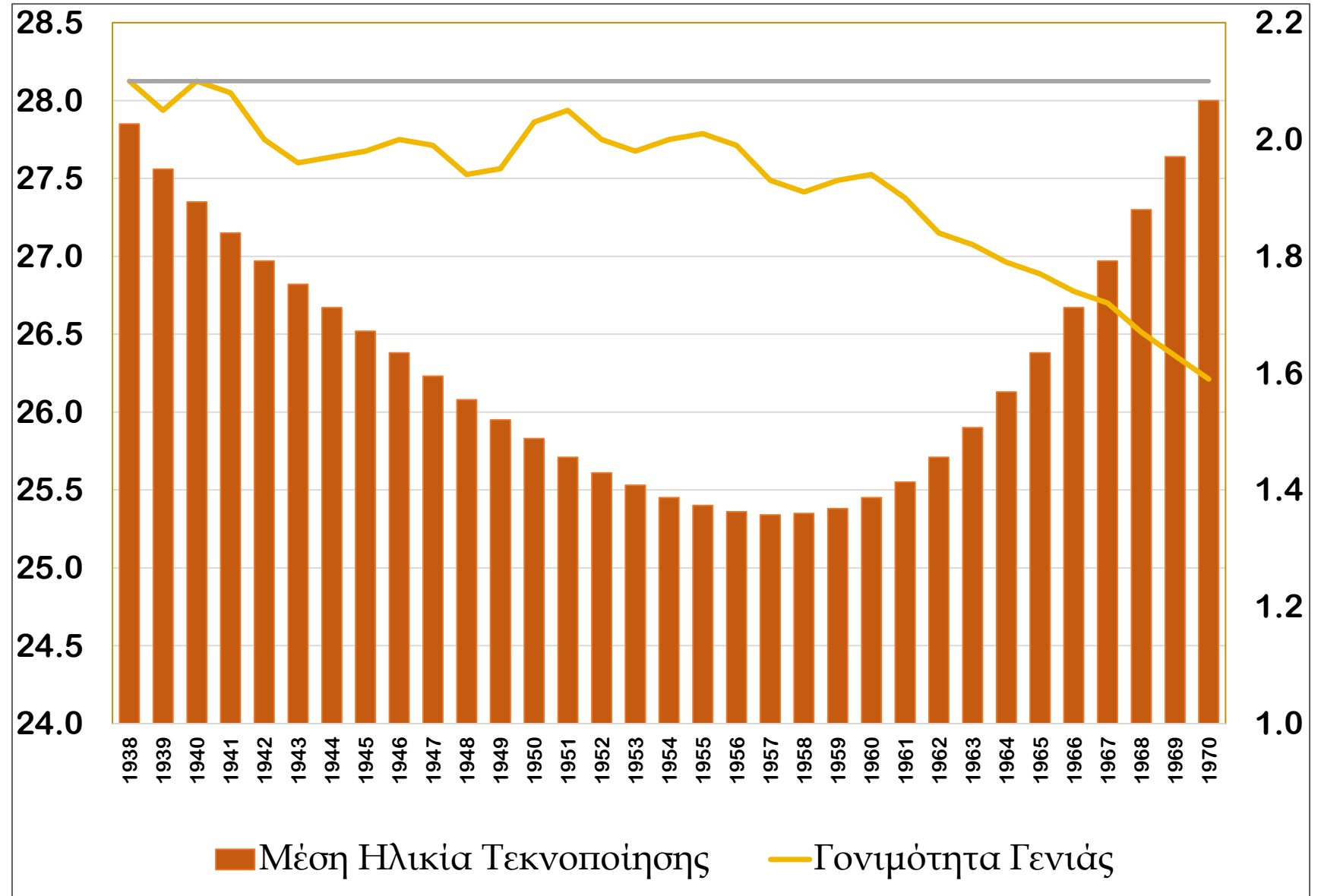

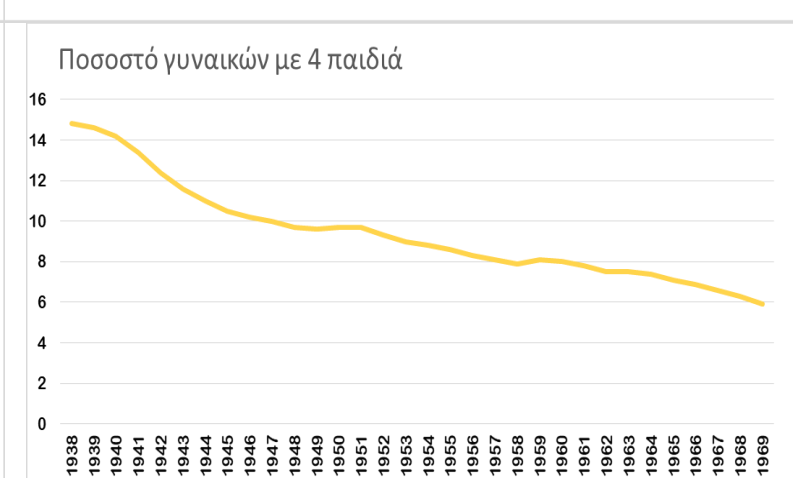
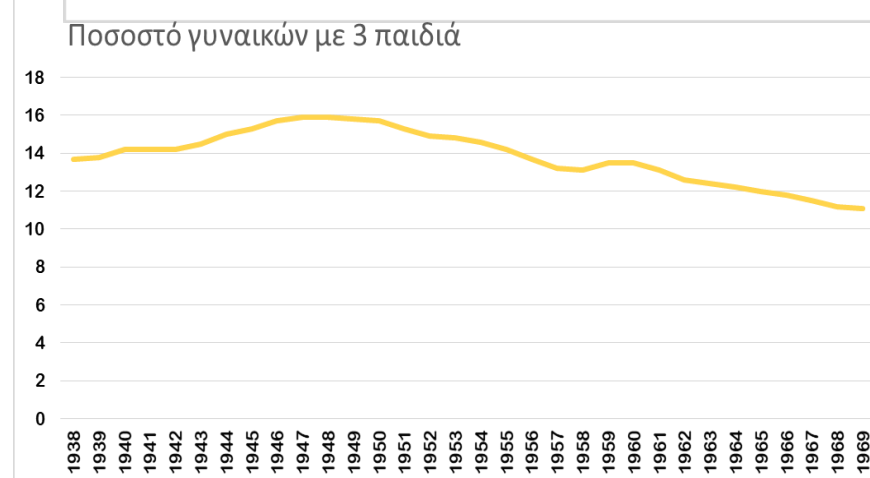
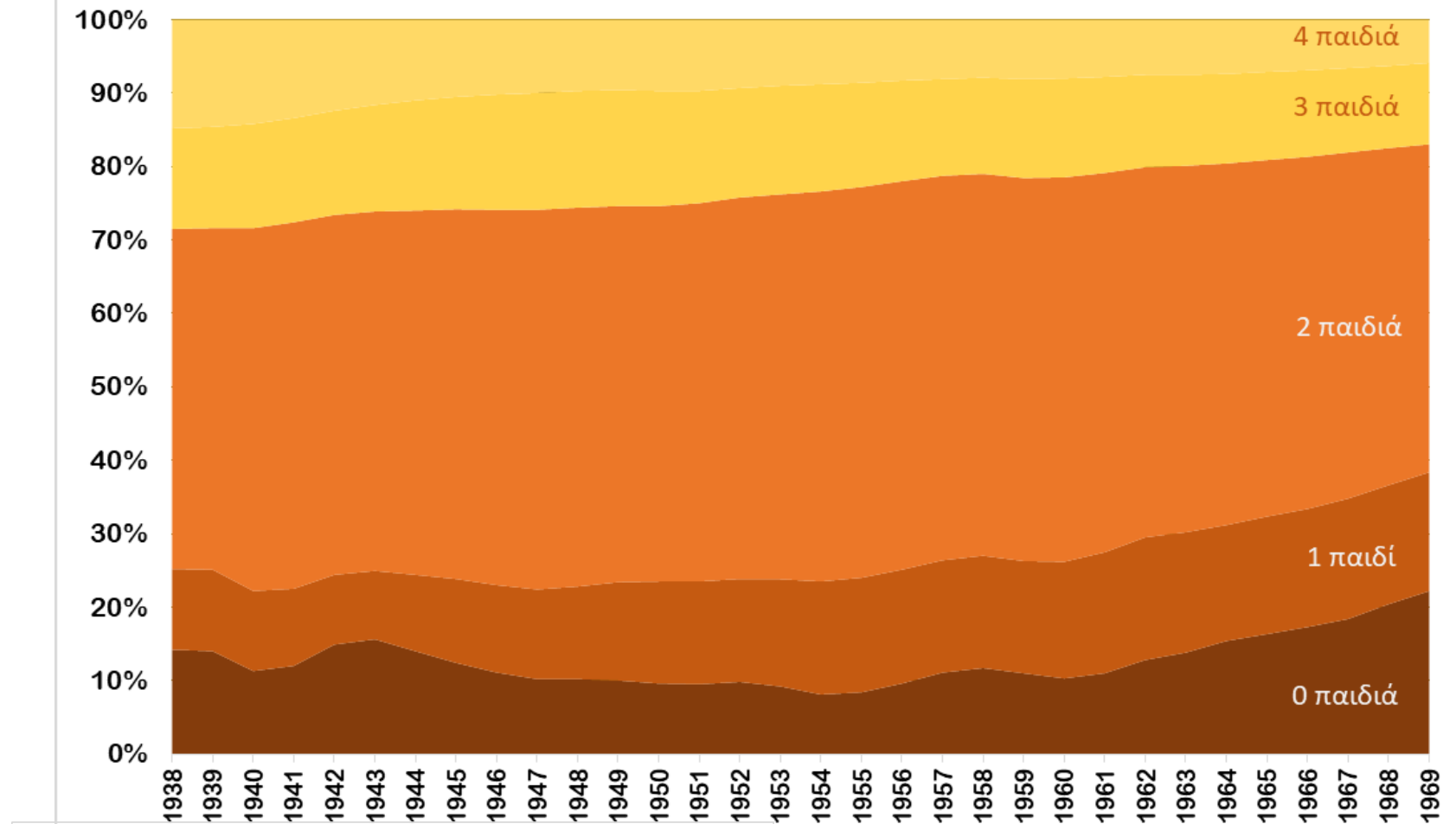
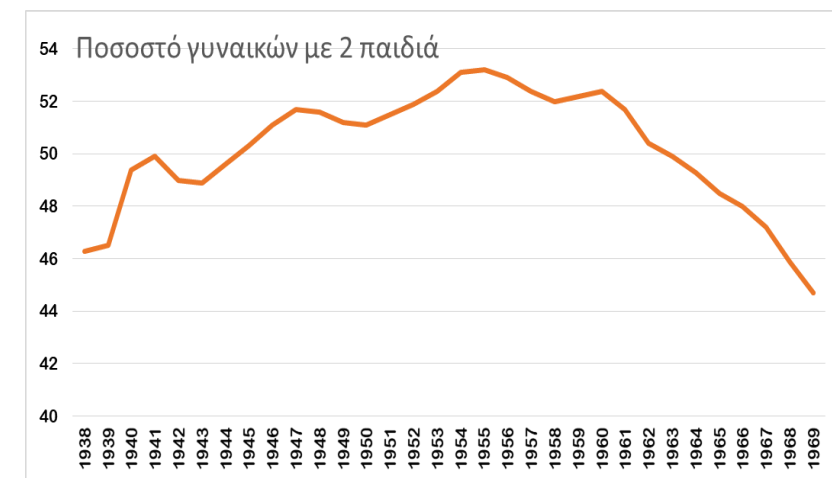
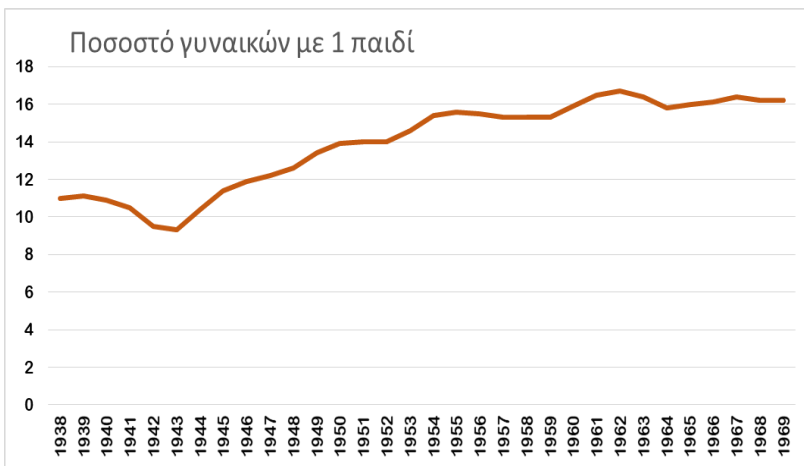
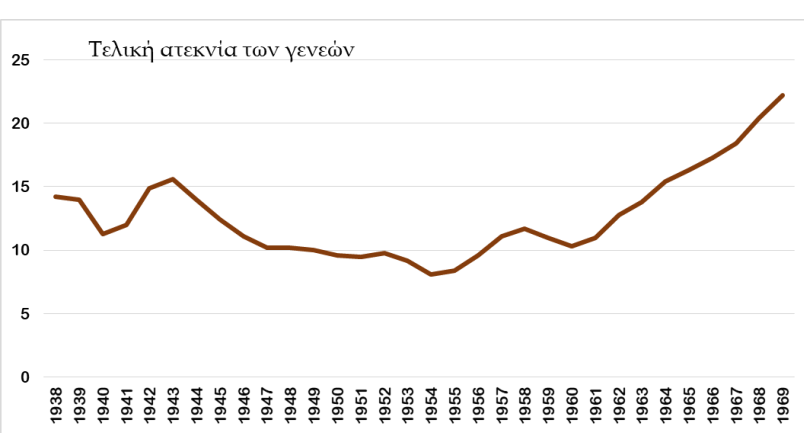
Γονιμότητα Γενιάς vs Γονιμότητα Έτους

Τελική Γονιμότητα Γενεών

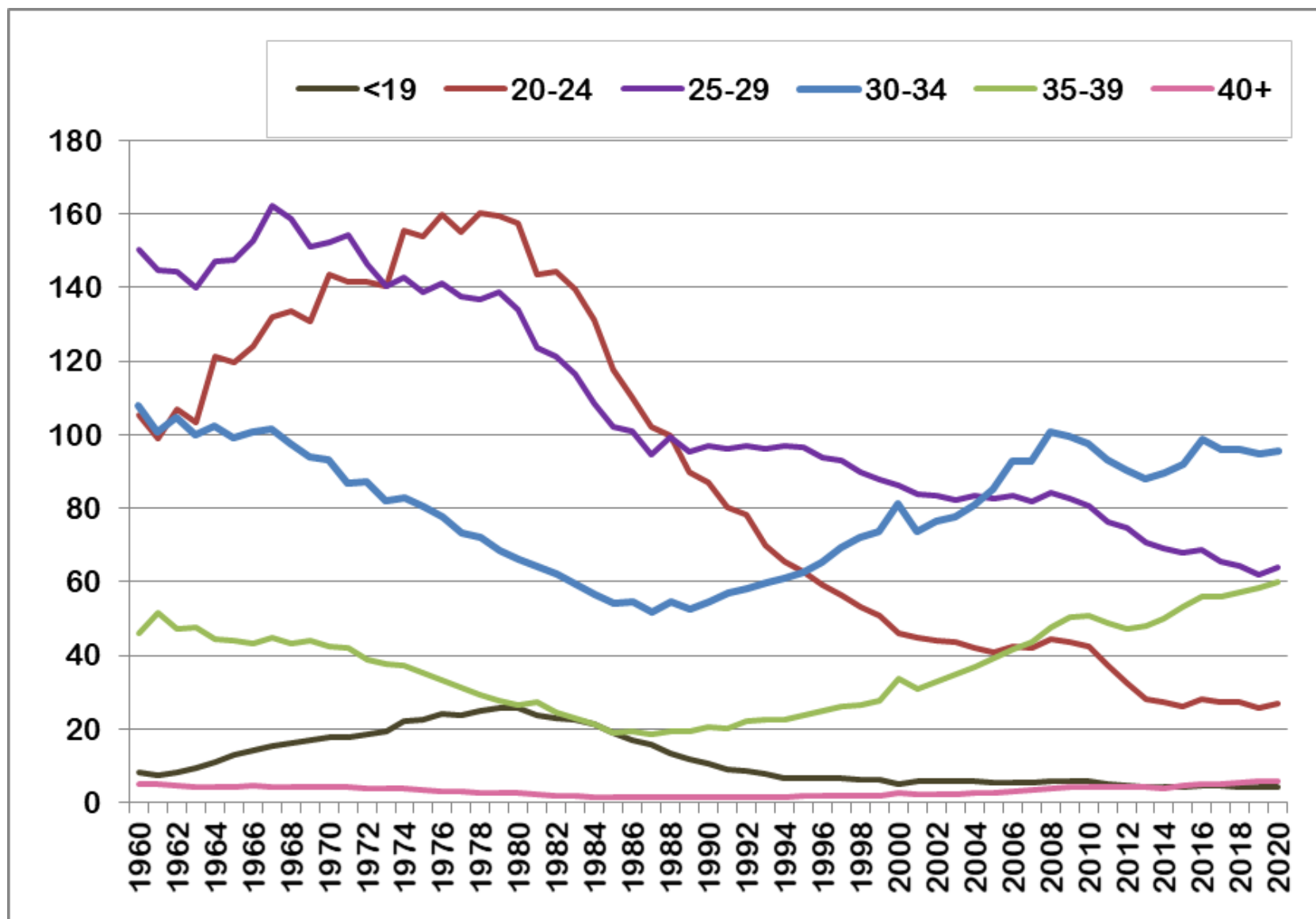
- Η γονιμότητα των προηγούμενων γενεών δεν ήταν τόσο υψηλή όσο πιστεύουμε.
- Κάτω του 2,1 για τις γενιές που γεννήθηκαν μετά το 1940
- Οι γενιές 1950-1964 είχαν τη χαμηλότερη μέση ηλικία τεκνοποίησης
- Υψηλά ποσοστά ατεκνίας για τις γενιές μετά το 1970 αλλά και για τις πριν το 1930

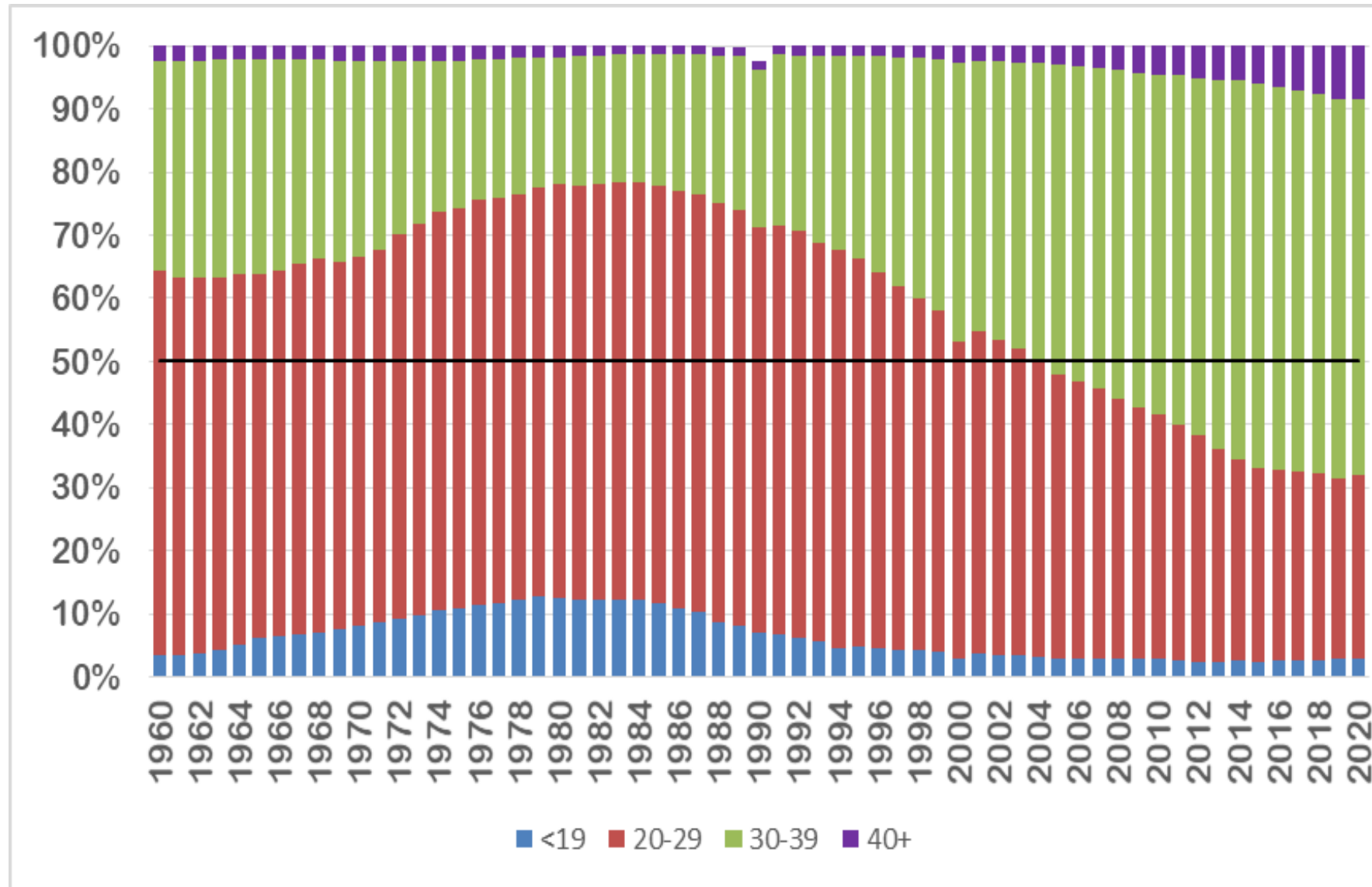
Γεννήσεις ανά 1000 γυναίκες ηλικίας...

- Σταδιακή μείωση της γονιμότητας των γυναικών κάτω των 30 ετών
- Μετά το 1990, αύξηση της γονιμότητας καταγράφουν μόνο οι ηλικίες άνω των 30 ετών
- Σήμερα, η γονιμότητα στις άνω των 40 ετών είναι σήμερα υψηλότερη αυτής των γυναικών κάτω των 20

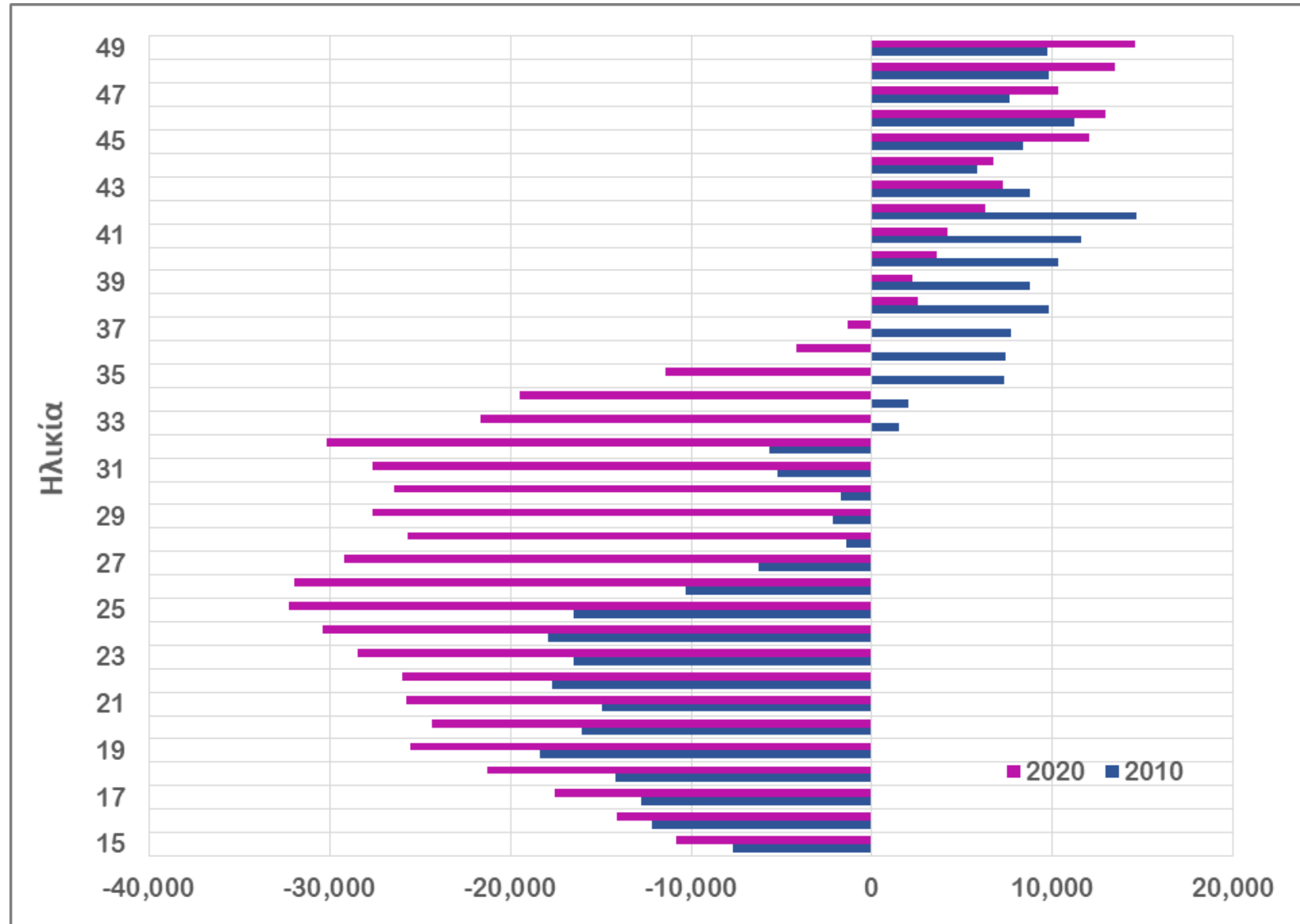
Κατανομή Γεννήσεων ανά Ηλικία

- Μέχρι το 2000, πάνω από τις μισές γεννήσεις αποδίδονταν σε γυναίκες κάτω των 30
- Το 2020 λιγότερες από 4 στις 10 γεννήσεις είναι από μητέρες κάτω των 30 ετών
- Σχεδόν 1 στις 10 γεννήσεις προέρχεται από μητέρα άνω των 40 ετών

Μεταβολή Δομής Γυναικείου πληθυσμού 15-49 ετών

- Στο διάστημα 2000-2020 ο γυναικείος πληθυσμός ηλικίας 15-49 ετών μειώθηκε κατά περίπου 405.000 (-15%)
- Η μείωση αφορά τις ηλικίες 15-36 ετών, των οποίων το μέγεθος συρρικνώθηκε κατά 502.700 άτομα (-29%).
- Αντίθετα ο όγκος των γυναικών άνω των 37 ετών αυξήθηκε 97.000 (+10%).

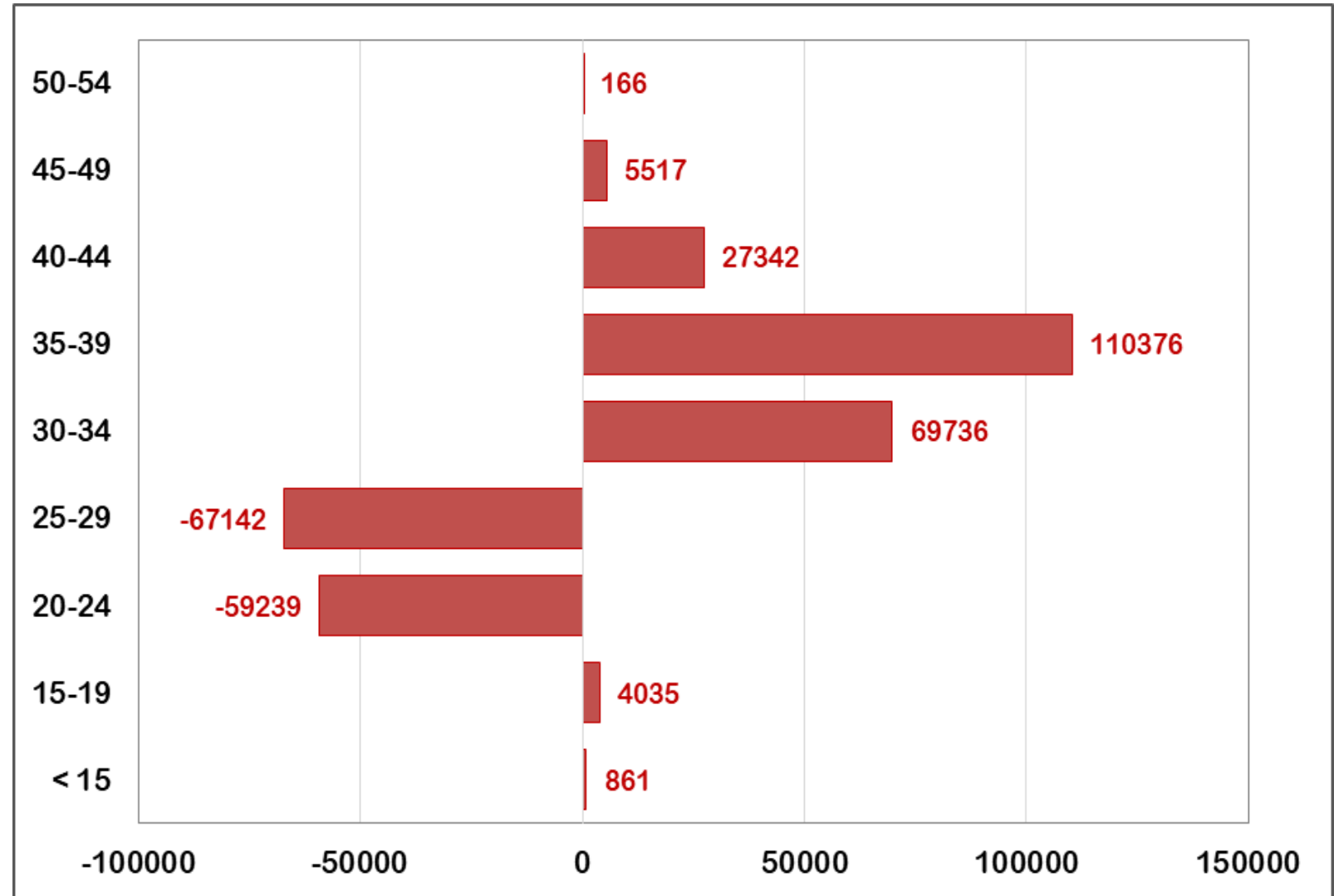
Με δεδομένη τη δημογραφική γήρανση, η μετάθεση της γονιμότητας στις μεγαλύτερες και πολυπληθέστερες ηλικιακές ομάδες συνέβαλε στην επιβράδυνση ή και συγκράτηση των δεικτών γονιμότητας και των γεννήσεων κατά τις δύο τελευταίες δεκαετίες

2000-2020		
Καταγεγραμμένες Γεννήσεις 20-ετίας	(I)	2.122.606
Μέσος αριθμός παιδιών/γυναίκα		1,36
Εκτιμώμενος αριθμός γεννήσεων διατηρώντας		
το μέγεθος του γυναικείου πληθυσμού (2000) (II)		2.237.910
την ηλικιακή δομή (2000) (III)		2.209.823
την κατά ηλικία γονιμότητα (2000) (IV)		1.931.080
Διαφορά εκτιμώμενης από καταγεγραμμένης γεννητικότητα		
(I)-(II)	-114.861	(-5%)
(I)-(III)	-86.774	(-4%)
(I)-(IV)	191.526	(+10%)
Μέσος αριθμός παιδιών ανά γυναίκα στην 20-ετία αν		
(II)		1,45
(III)		1,44
(IV)		1,26

Επίδραση του Χρονοδιαγράμματος

+192.000 γεννήσεις

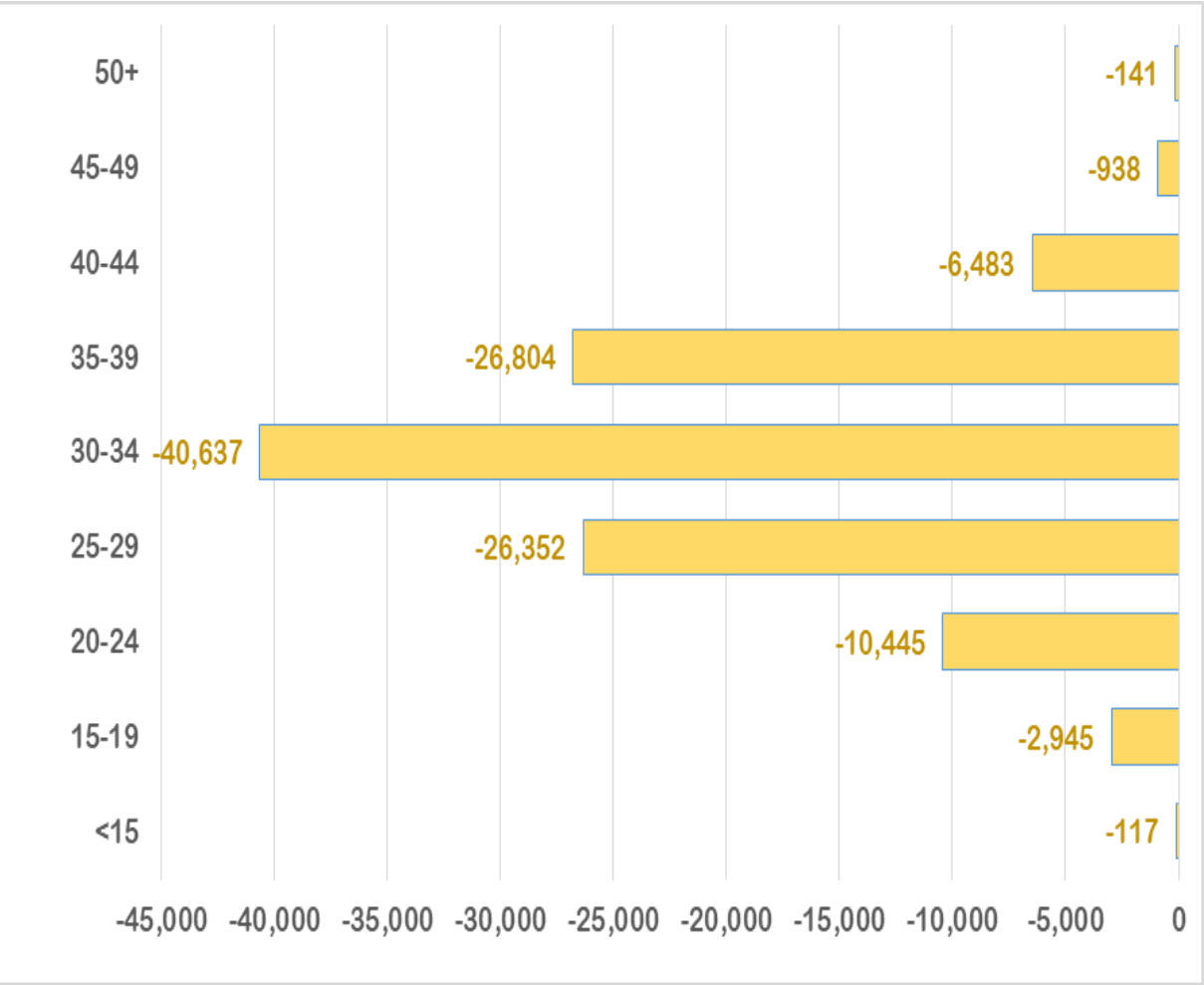
- Εάν το χρονοδιάγραμμα των γεννήσεων παρέμενε το ίδιο, τότε λόγω της γήρανσης του πληθυσμού, θα καταγράφονταν περίπου 192.000 λιγότερες γεννήσεις στην περίοδο 2000-20
- Ο μέσος αριθμός παιδιών ανά γυναίκα θα ήταν 1,26 (όσο το 2000)

Σημείωση: Οι εκτιμώμενες γεννήσεις υπολογίστηκαν διατηρώντας σε όλη την 20-ετία τους κατά ηλικία δείκτες γονιμότητας στα επίπεδα του 2000

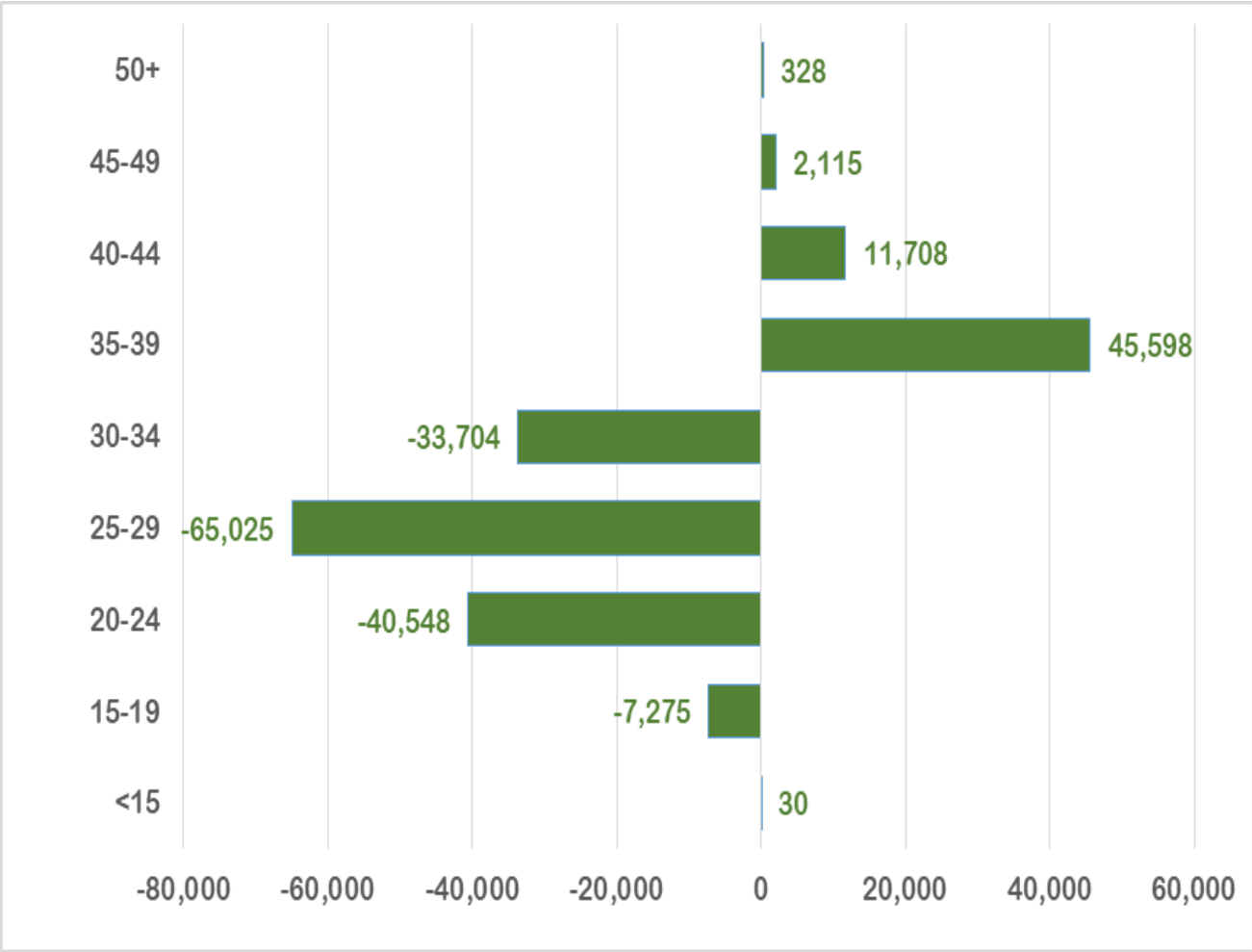
Επίδραση της Γήρανσης του Γυναικείου πληθυσμού

Επίδραση μεγέθους -115.000 γεννήσεις

Σημείωση: Οι εκτιμώμενες γεννήσεις υπολογίστηκαν διατηρώντας σε όλη την 20-ετία το μέγεθος του γυναικείου πληθυσμού στα επίπεδα του 2000

Επίδραση ηλικιακής δομής: -87.000 γεννήσεις

Σημείωση: Οι εκτιμώμενες γεννήσεις υπολογίστηκαν διατηρώντας σε όλη την 20-ετία την ηλικιακή δομή του γυναικείου πληθυσμού του 2000

2000-2020

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΟ ΜΕΓΕΘΟΣ
ΤΟΥ ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ
ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

-16%

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΗΝ
ΗΛΙΚΙΑΚΗ ΔΟΜΗ ΤΟΥ
ΓΥΝΑΙΚΕΙΟΥ ΠΛΗΘΥΣΜΟΥ

-24%

ΜΕΤΑΒΟΛΗ ΣΤΟ
ΧΡΟΝΟΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΤΩΝ
ΓΕΝΝΗΣΕΩΝ

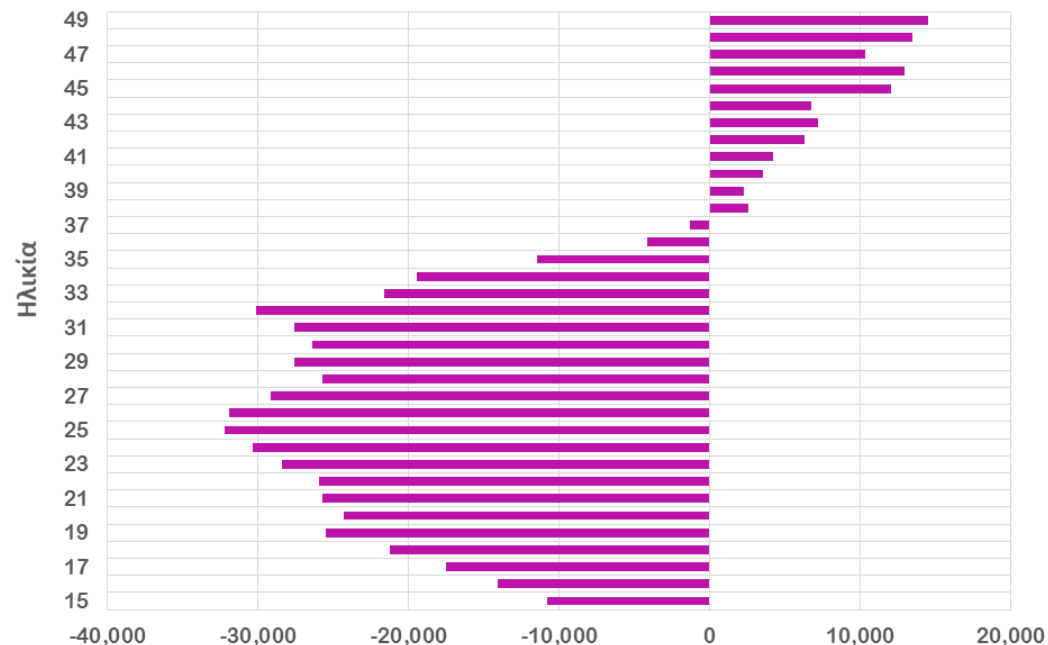
+15%

-18%

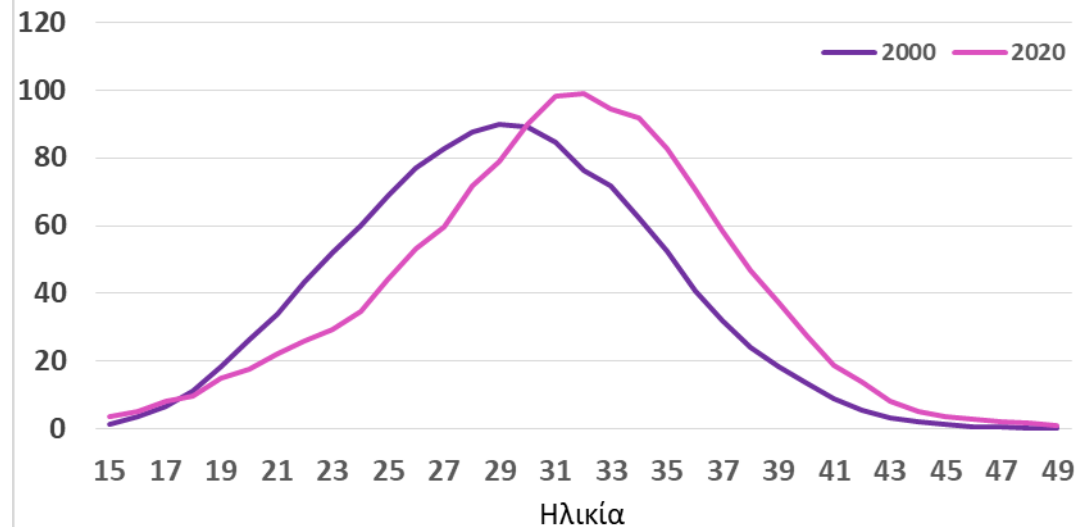
Α
Ρ
Ι
Θ
Μ
Ο
Σ

Γ
Ε
Ν
Ν
Η
Σ
Ε
Ω
Ν

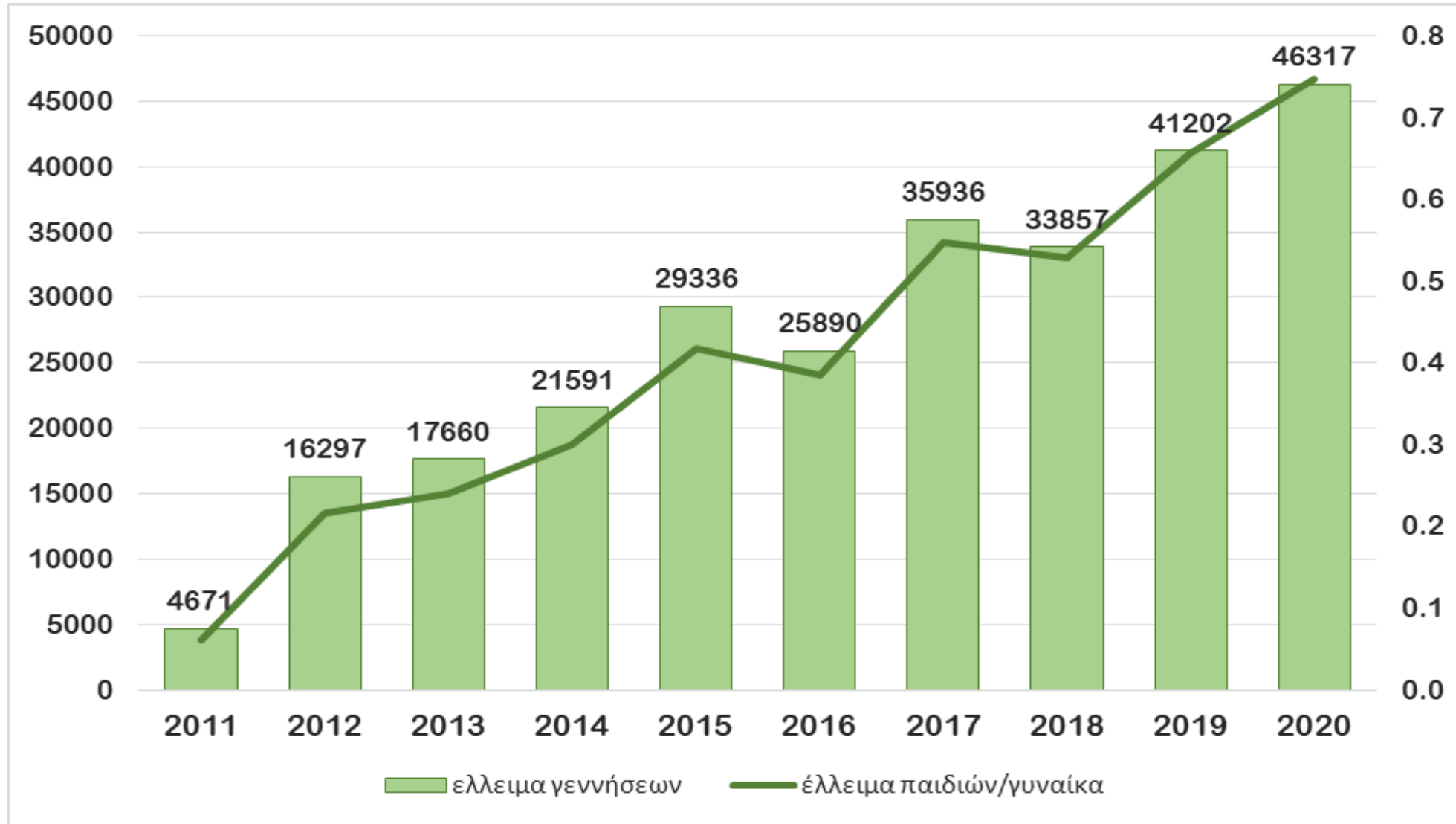
Μεταβολή αριθμού γυναικών ανά ηλικία

Γεννήσεις ανά 1000 γυναίκες ανά ηλικία

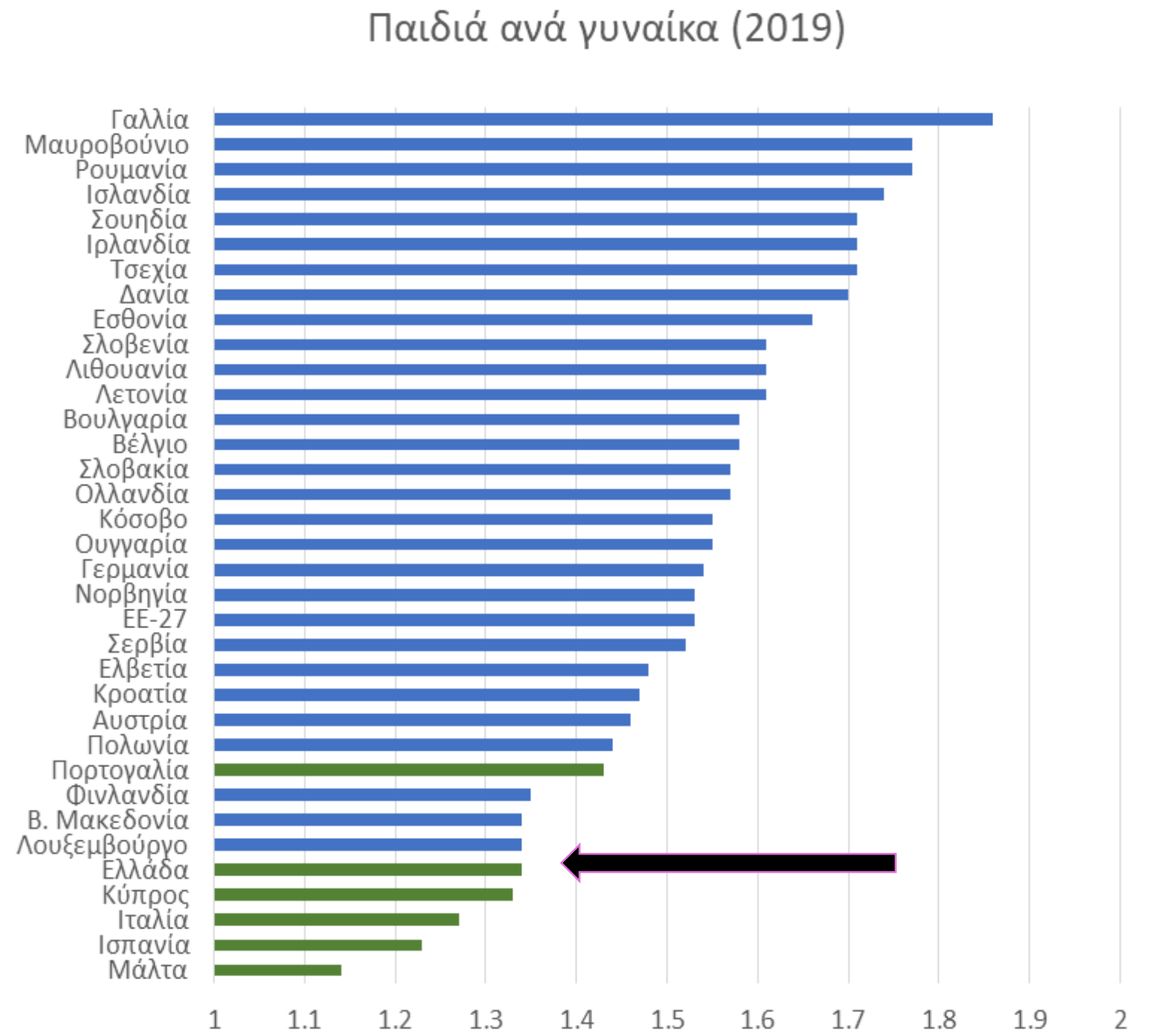
Απαιτούμενη γεννητικότητα και γονιμότητα ώστε ο αριθμός των γεννήσεων να ισούται με τον αριθμό των θανάτων

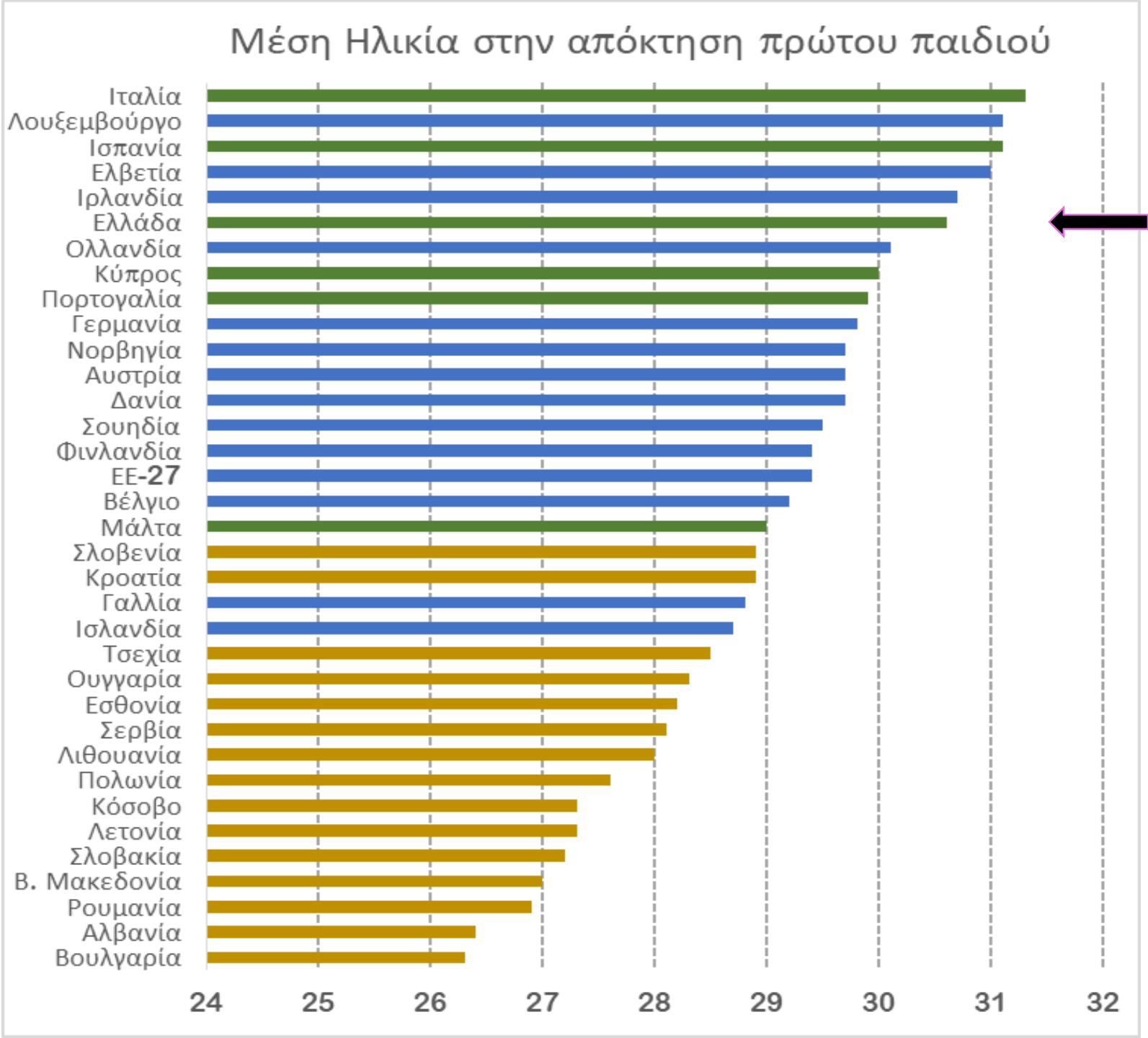
Η Ελλάδα στην Ευρώπη

Διαπιστώσεις - Ιδιαιτερότητες

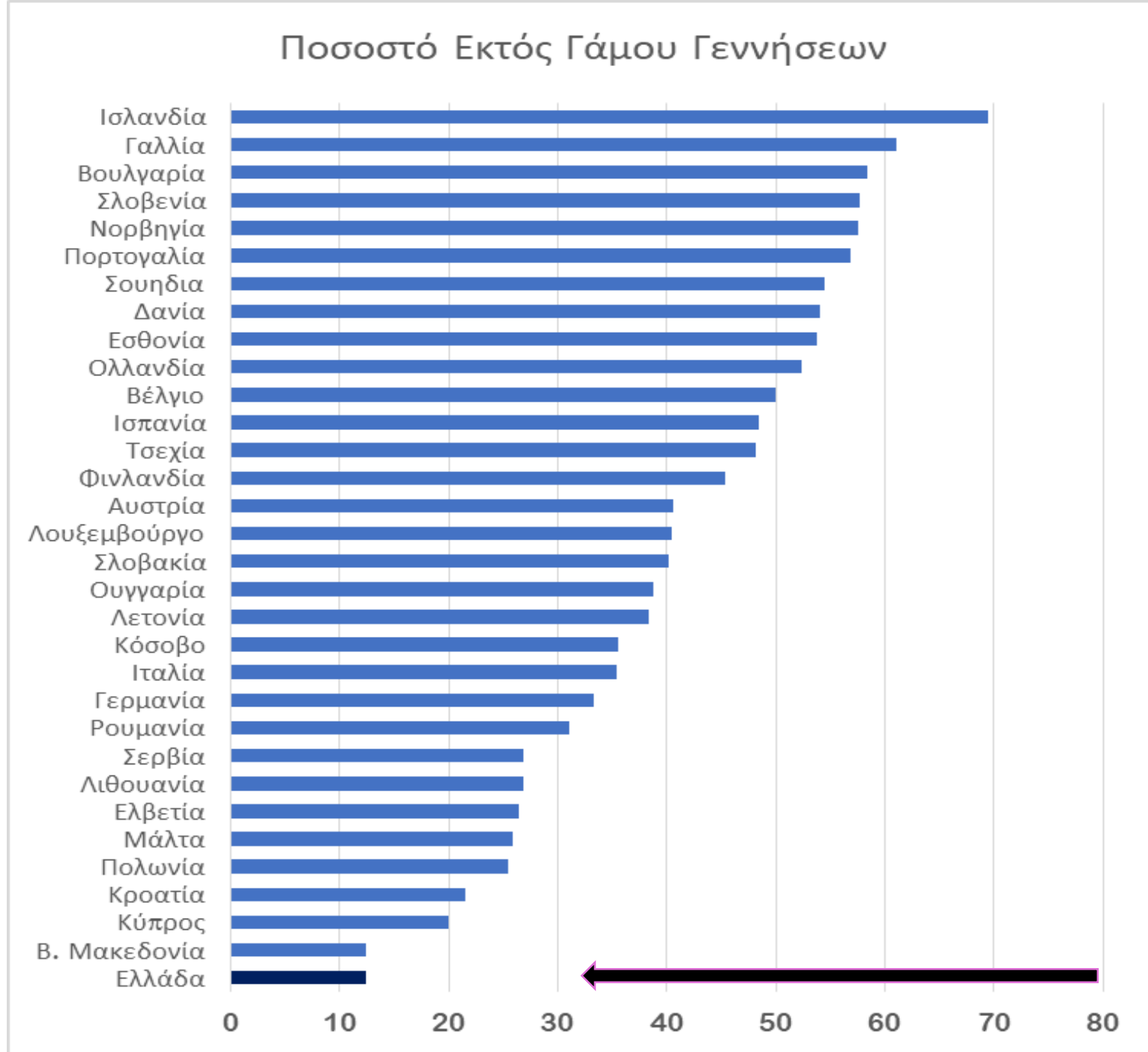
Γονιμότητα

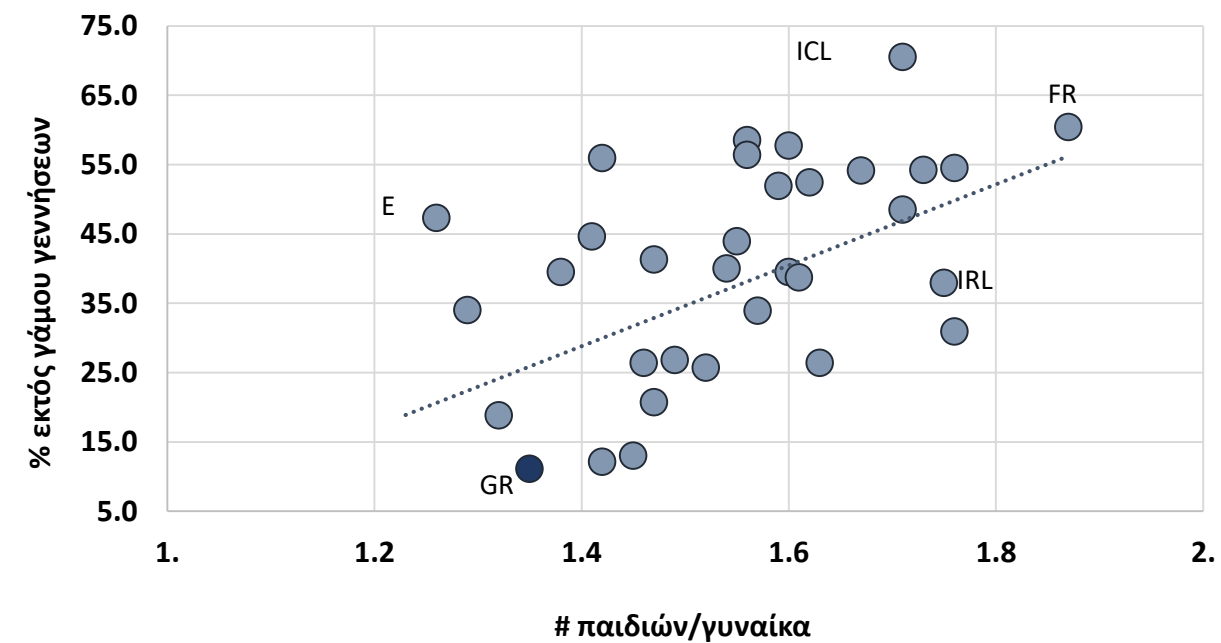
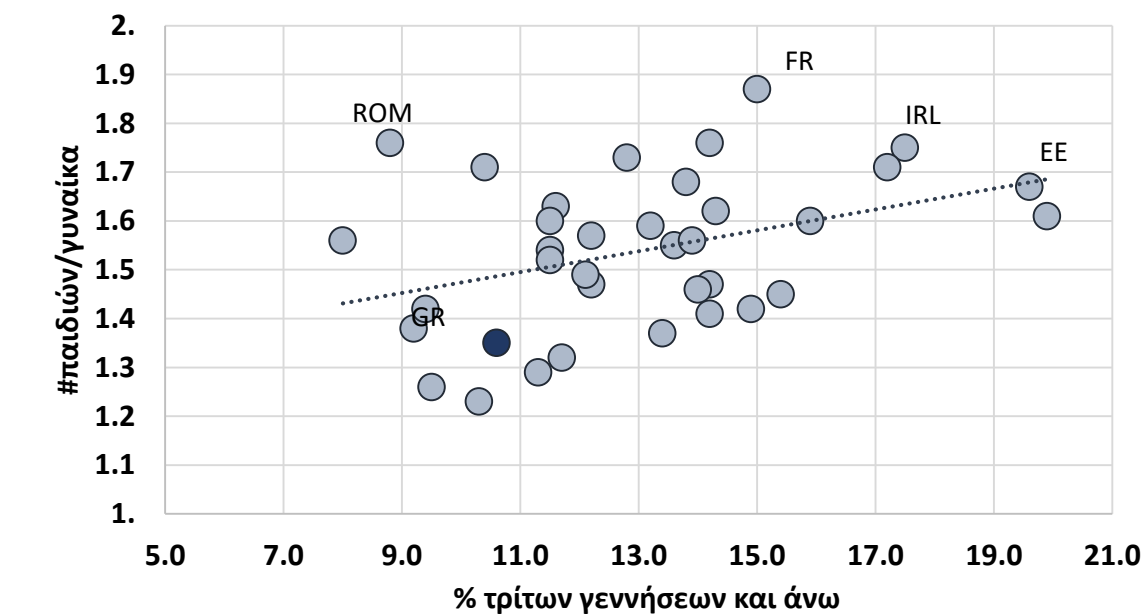
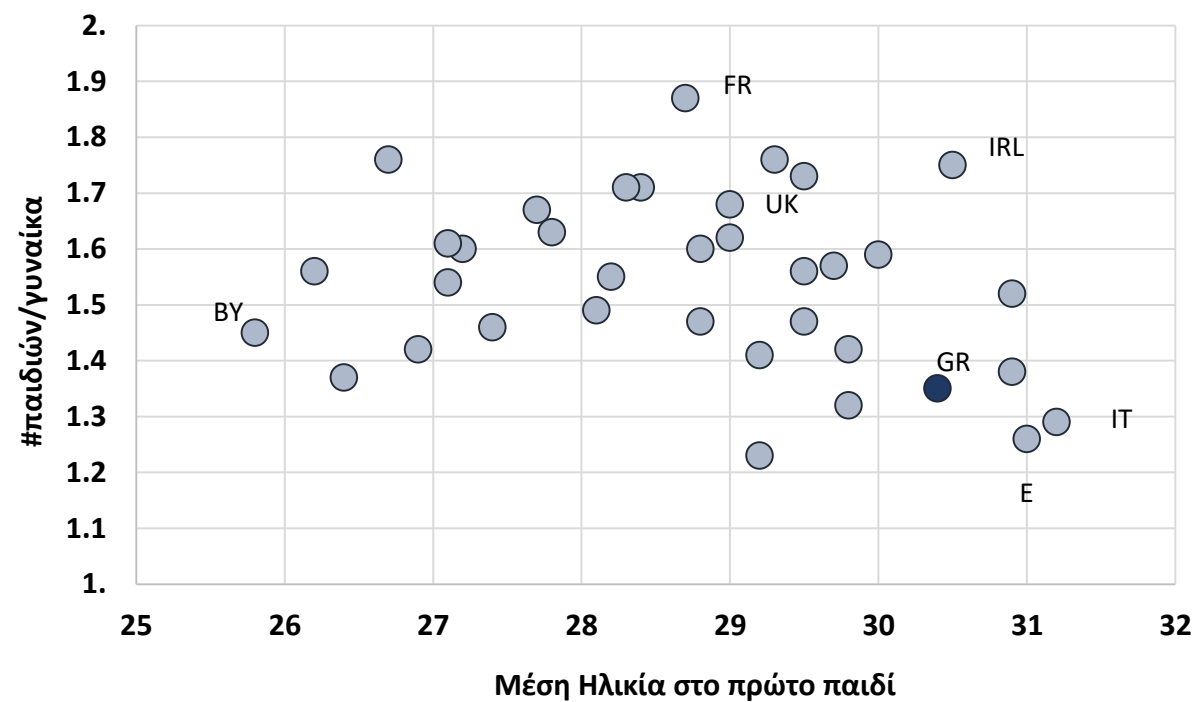
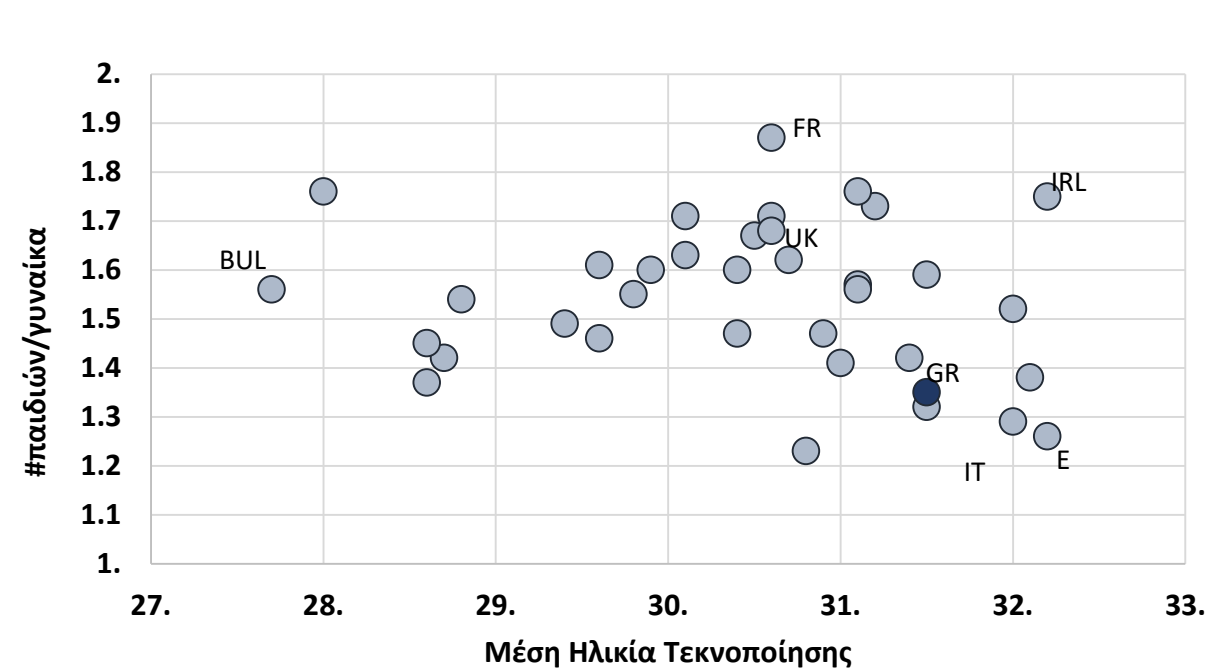

Μέση ηλικία στο Πρώτο Παιδί

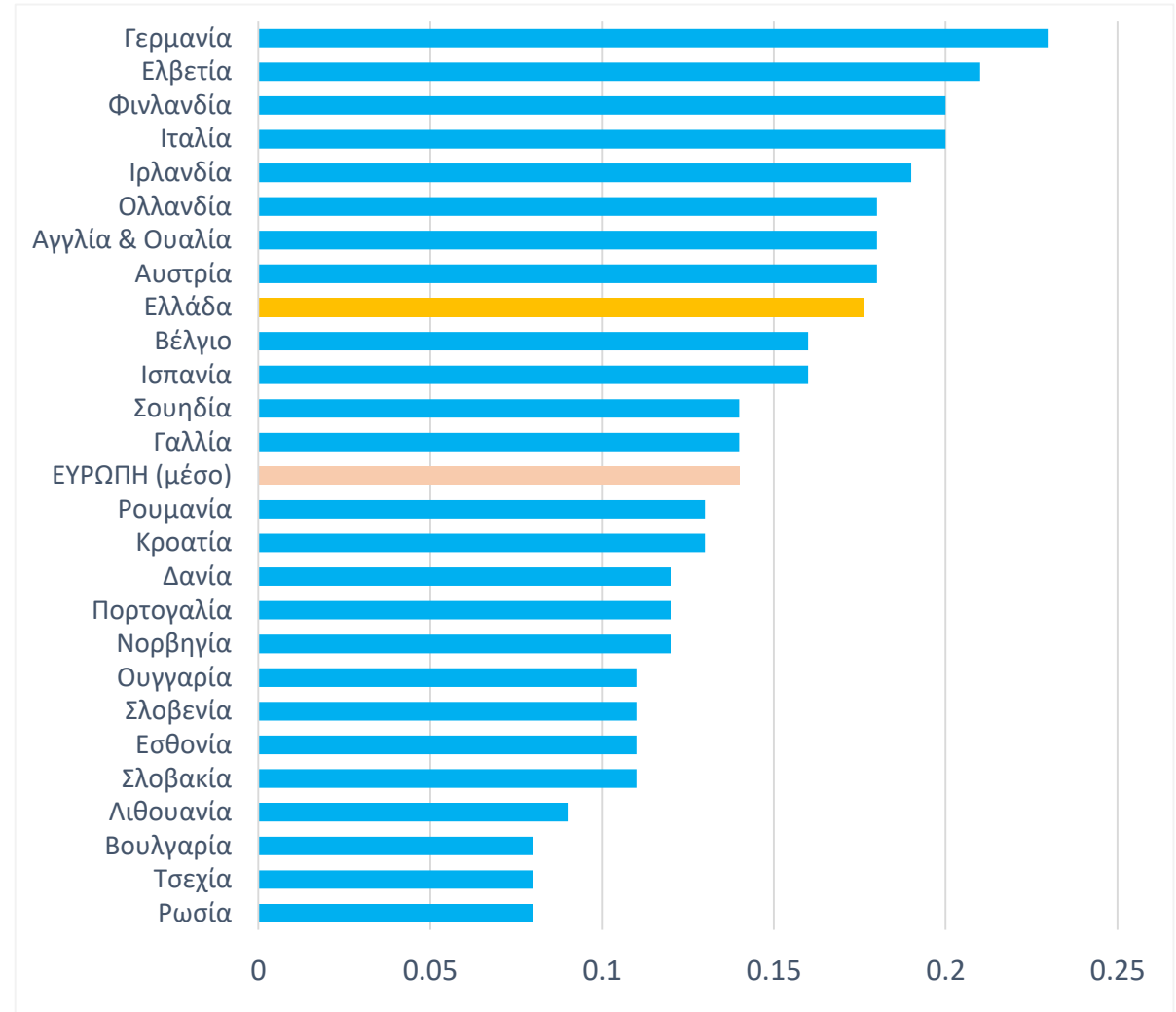

Εκτός Γάμου Γεννήσεις

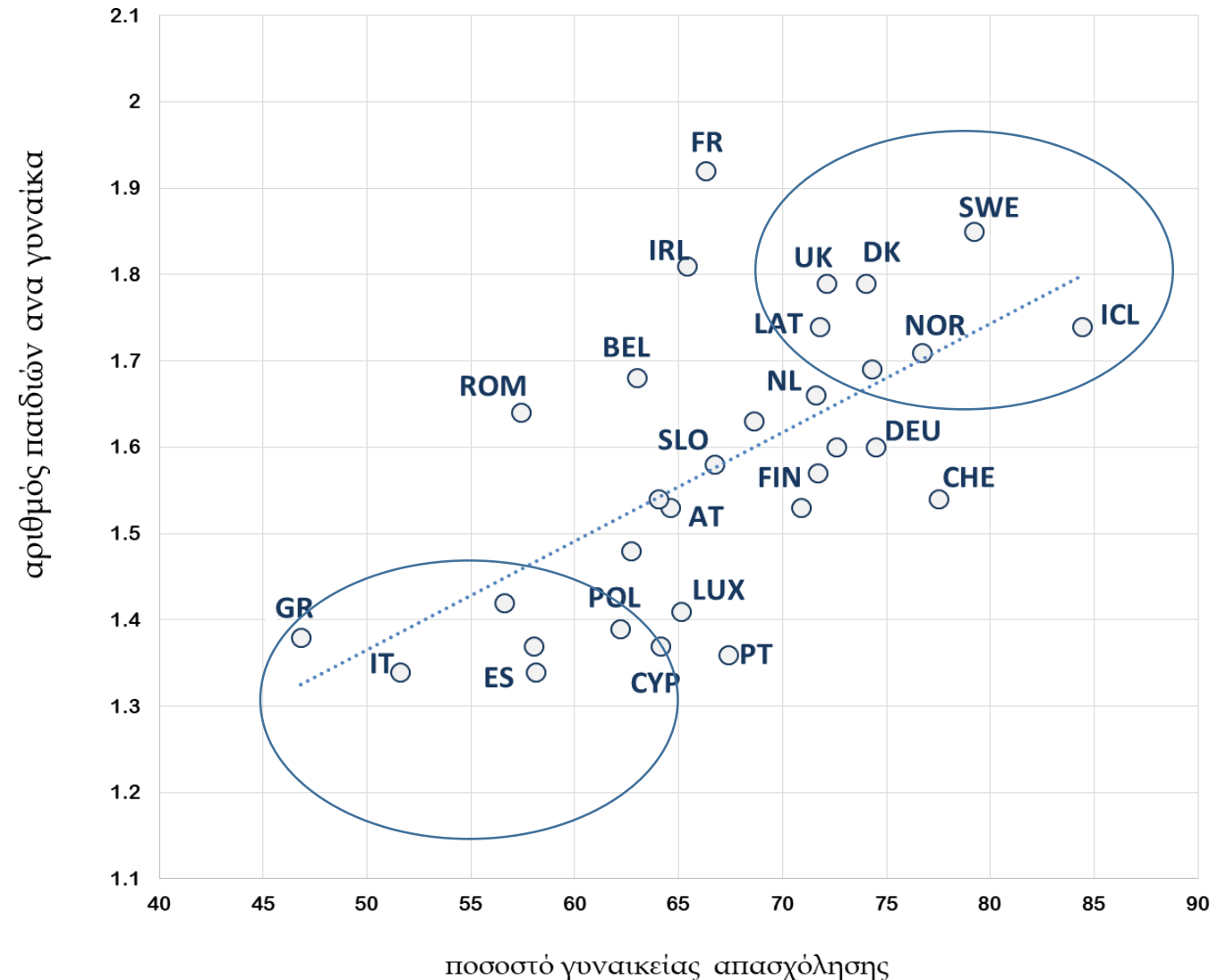
Ποσοστά ατεκνίας –γενιά 1968

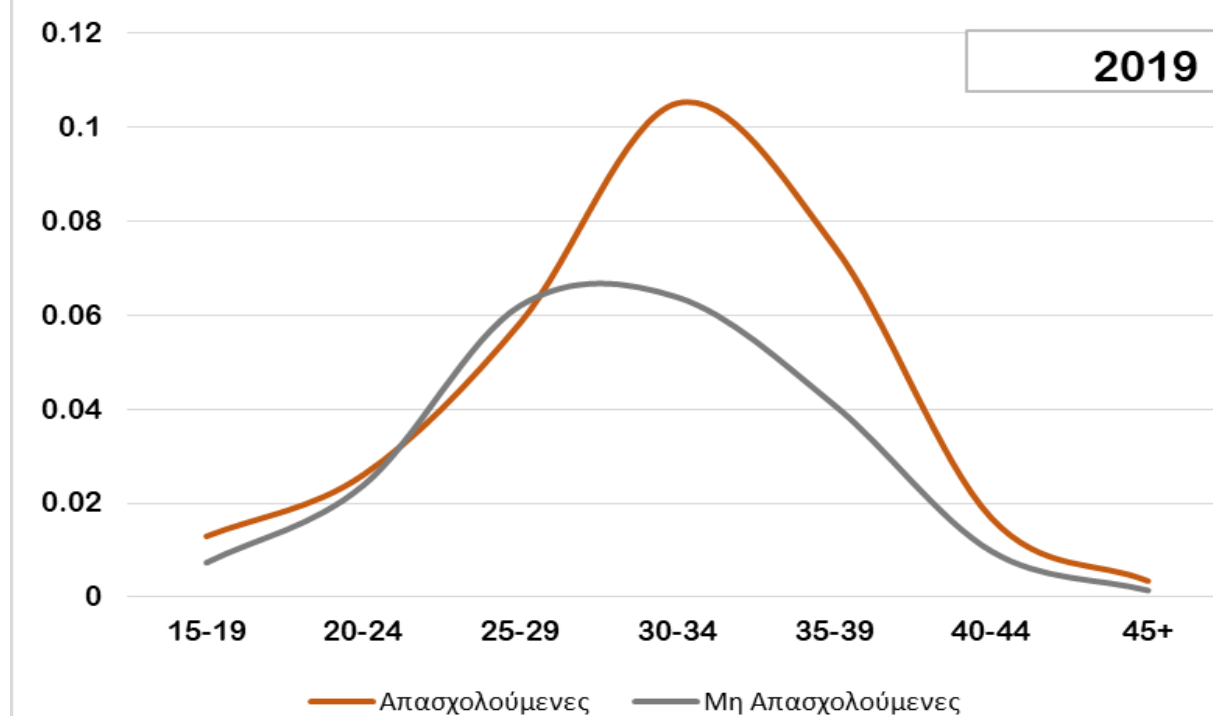
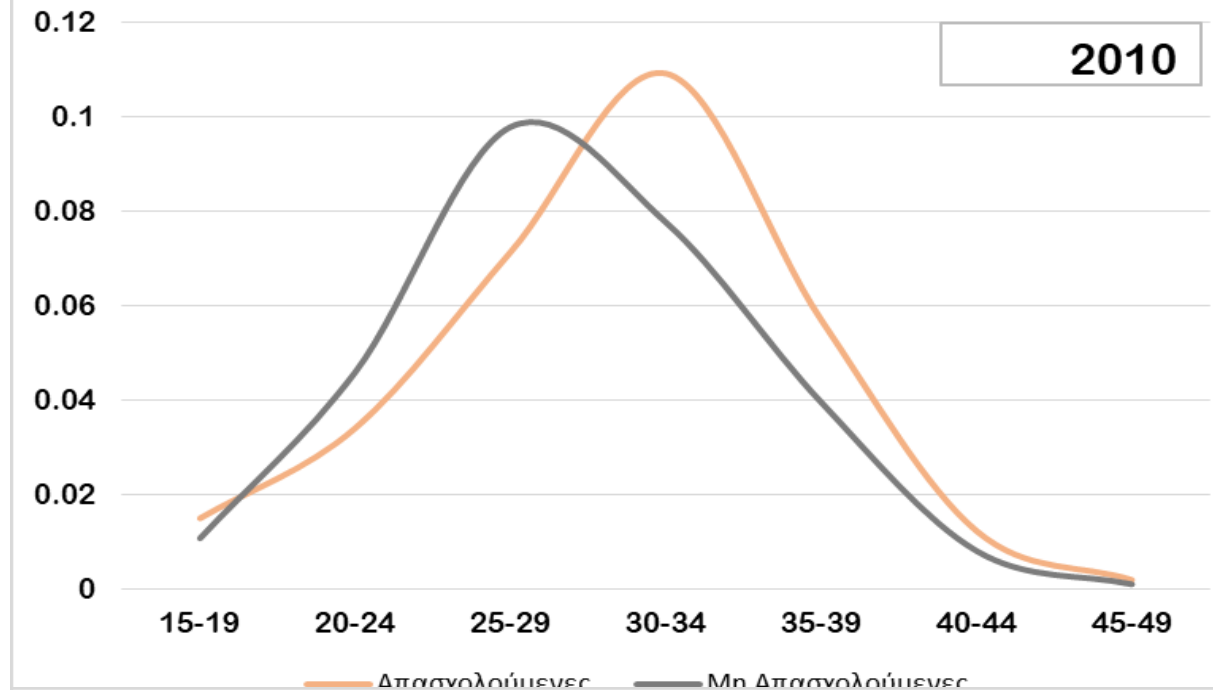
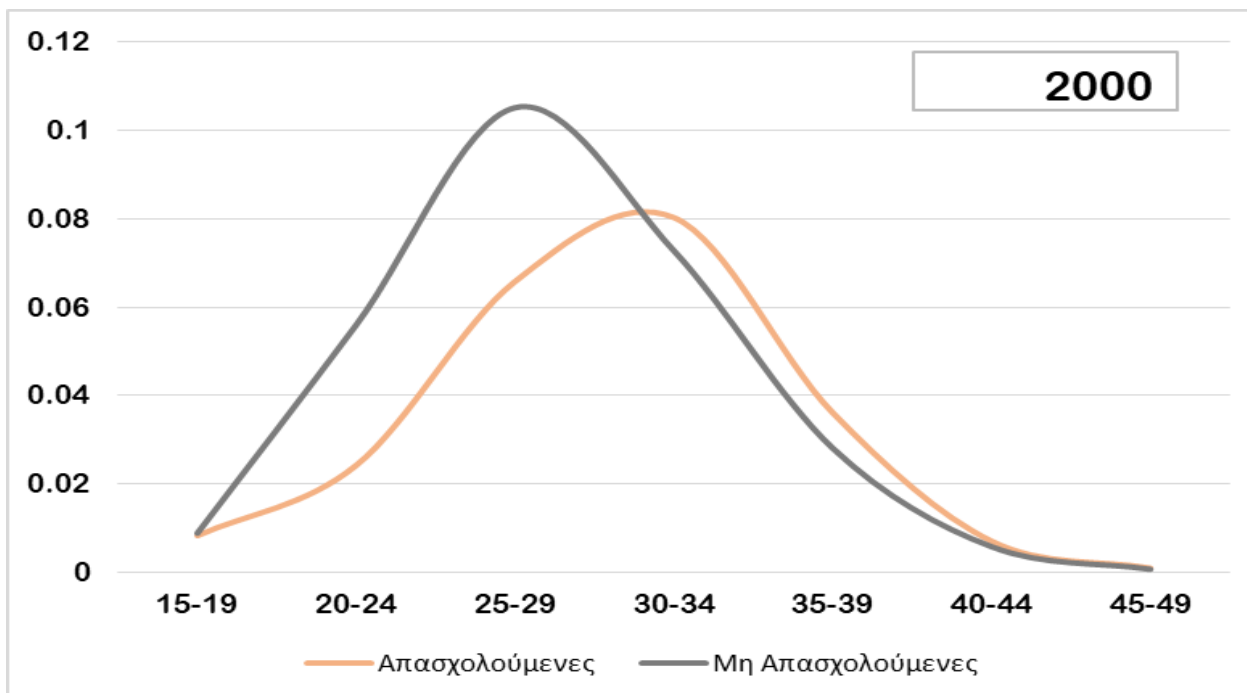
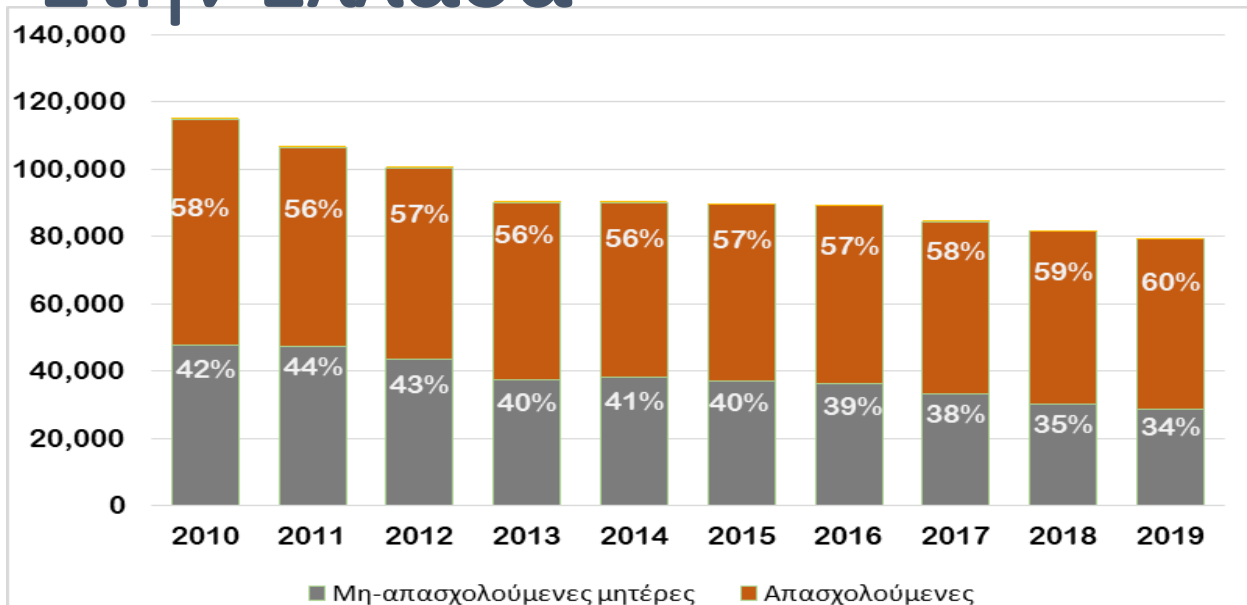
Γυναικεία Απασχόληση

Θετική συσχέτιση μεταξύ
γυναικείας απασχόλησης και
αριθμού παιδιών ανά γυναίκα

Οι χώρες του Νότου αποτελούν
ένα cluster με χαμηλά ποσοστά
γυναικείας απασχόλησης και
γονιμότητας σε πλήρη
αντιδιαστολή με τις χώρες του
Βορρά

Στην Ελλάδα

Παράγοντες πίσω από τη χαμηλή γονιμότητα

ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

- Χαμηλές αποδοχές
- Υψηλή ανεργία
- Λίγες επαγγελματικές ευκαιρίες
- Κόστος στέγασης
- Κόστος εκπαίδευσης παιδιών

ΚΟΙΝΩΝΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

- Ο ρόλος των φύλων
- Η αξία της οικογένειας
- Οικογενειακή vs Επαγγελματική Ζωή
- Πίεση από κοινωνικά πρότυπα /στερεότυπα
- Καθυστέρηση στην «ενηλικίωση» των νέων
- Social media και πρότυπα ζωής

ΨΥΧΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

- Υψηλή αβεβαιότητα και ανασφάλεια (όχι μόνο οικονομική)
- Οι νέοι σήμερα γνωρίζουν ότι δε θα έχουν την ποιότητα ζωής των γονέων τους
- Έλλειψη εμπιστοσύνης στο μέλλον και αισιοδοξίας
- Άγχος και στρες σχετικά με τη σύλληψη

ΒΙΟΛΟΓΙΚΟΣ ΠΑΡΑΓΟΝΤΑΣ

- Η ηλικία της μητέρας
- Γονιμότητα των ανδρών
- Καισαρικές
- Εξωσωματικές
- Αμβλώσεις σε νεαρή ηλικία απουσία σεξουαλικής παιδείας και ενημέρωσης

Υφιστάμενη Κατάσταση

Στήριξη Παιδιού και Οικογένειας			
Γέννηση - πρώτος χρόνος ζωής του παιδιού			
Επίδομα Γέννησης	2000 ευρώ για τη γέννηση κάθε παιδιού	Οριζόντιο μέτρο (σχεδόν χωρίς εισοδηματικά κριτήρια)	Σε ισχύ από 1/1/2020
Άδεια κυοφορίας/λοχείας	4 μήνες (= 2πριν + 2μετά) άδεια από την εργασία με αποδοχές	Το ύψος των αποδοχών κυμαίνεται ανάλογα με την απασχόληση (σημαντικές διαφοροποιήσεις μεταξύ δημόσιου, ιδιωτικού τομέα, αυτοαπασχολούμενες , ελεύθ. επαγγελματίες, ΟΓΑ	
Άδεια μητρότητας	6 μήνες στον ιδιωτικό τομέα 9 μήνες στο δημόσιο	Κατώτατος μισθός από ΟΑΕΔ (ιδιωτικό τομέα) Πλήρεις απολαβές (δημόσιο)	
Άδεια πατρότητας	14 εργάσιμες ημέρες μετά τη γέννηση (με αποδοχές)	Εργαζόμενοι δημόσιου και ιδιωτικού τομέα	
Γονική άδεια	4 μήνες για κάθε γονέα, συνεχόμενα ή τμηματικά μέχρι τη συμπλήρωση του 8 ^{ου} έτους του παιδιού	2 μήνες επίδομα ΟΑΕΔ	4808/21
Μετά τον πρώτο χρόνο			
Επίδομα παιδιού	Μηνιαίο επίδομα ανά τέκνο μέχρι συμπλήρωσης 18ου έτους	Με εισοδηματικά κριτήρια (ισοδύναμο εισόδημα <15000 ευρώ ετησίως)	Σε ισχύ από 1/1/2018
Ευέλικτες ρυθμίσεις εργασίας	Η δυνατότητα παρέχεται σε κάθε εργαζόμενο με παιδί έως 12 ετών		4808/21
Άδεια φροντίδας τέκνου	Μειωμένο ωράριο για 30 μήνες από τη λήξη της άδειας μητρότητας	Δικαιούχοι και οι δύο γονείς –εναλλακτική χρήση δικαιώματος	4808/21
«Νταντά της Γειτονιάς»	Οικονομική ενίσχυση για τη φύλαξη παιδιών από 2 μηνών έως 2,5 ετών	Οριζόντιο μέτρο	3/2022
Βρεφονηπιακός Σταθμός	Προσχολική αγωγή από 2,5-5 ετών	Με εισοδηματικά κριτήρια	

Προτάσεις Πολιτικής

Δημογραφική πολιτική...

....εκφράζει μια φιλοσοφία

....διαμορφώνει ένα ιδεολογικό πλαίσιο

... ορίζει άξονες δράσης (με κοινή στόχευση)

Κεντρική στόχευση

....μιας πολιτικής για την στήριξη της οικογένειας είναι η δημιουργία των προϋποθέσεων ώστε να είναι δυνατή η επίτευξη **του επιθυμητού** για το κάθε ζευγάρι μεγέθους οικογένειας.

Ελληνικές Ιδιαιτερότητες

- Εξαιρετικά χαμηλή γονιμότητα για περισσότερες από 4 δεκαετίες → παγίωση συμπεριφορών / νέο ελληνικό πρότυπο η οικογένεια με ένα παιδί
- Υψηλή ηλικία απόκτησης πρώτου παιδιού
- Υψηλά ποσοστά πρώτων γεννήσεων, σταθερά ποσοστά τρίτων και άνω γεννήσεων → η δυσκολία στη μετάβαση από το πρώτο στο δεύτερο παιδί δείχνει ότι πρέπει να ληφθούν ειδικά μέτρα για όσους ήδη έχουν ένα παιδί.
- Υψηλότερα από κάθε άλλη εποχή ποσοστά άτεκνων γυναικών: επιλογή ζωής vs συγκυρία
- Ιδιαίτερα χαμηλά ποσοστά εκτός γάμου γεννήσεων → η απόκτηση παιδιού παραμένει άμεσα συνδεδεμένη με τη δημιουργία παραδοσιακής οικογένειας
Αναντιστοιχία μεταξύ επιθυμητού και τελικού αριθμού παιδιών

Νέες συνθήκες – νέες απαιτήσεις

- Παρατεταμένα χαμηλά επίπεδα γονιμότητας έχουν δημιουργήσει νέες νόρμες και νέα πρότυπα ως προς το μέγεθος της οικογένειας
- Η γήρανση του πληθυσμού δυσκολεύει την αύξηση των γεννήσεων
- Οι περισσότερες γυναίκες προσδοκούν να είναι επαγγελματικά ενεργές και οικονομικά ανεξάρτητες
- Νέες μορφές οικογένειας
- Διαχωρισμός μεταξύ εκούσιας και ακούσιας ατεκνίας
- Διάδοση υποβοηθούμενης γονιμότητας

Γενικές Κατευθύνσεις

- Αντιμετώπιση ανισοτήτων μεταξύ εργαζομένων διαφορετικών τομέων / φορέων ασφάλισης
- Περιορισμός επιδομάτων / οριζόντια κάλυψη με ποιοτικές παροχές
- Ανάπτυξη πρωτοβουλιών σε τοπική κλίμακα
- Σύμπραξη Δημόσιου και Ιδιωτικού Τομέα
- Εταιρική Κοινωνική Ευθύνη